

Ηλίας Ε. Μπιτσάνης

Μνήμης

ιχνηλασία...

ΗΛΙΑΣ Ε. ΜΠΙΤΣΑΝΗΣ

Μνήμης
ιχνηλασία...

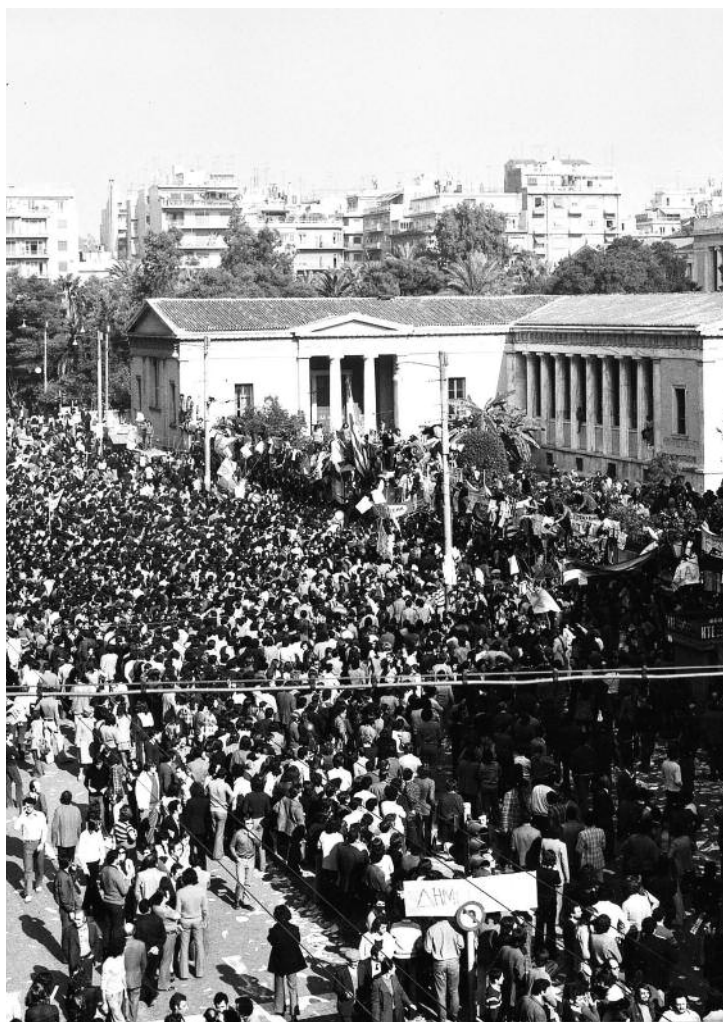
ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2013

Copyright 2013
Πρώτη έκδοση 2013

ISBN 978-960-92752-2-4

Ηλεκτρονική Σελιδοποίηση - Εκτύπωση:
Γραφικές Τέχνες ΛΕΒΕΝΤΗ
Γ. Ρουμελιώτη 3-5 - Καλαμάτα - Τηλ. 27210 93374

*Αφιερωμένο
στους συντρόφους
που έφυγαν νωρίς*

Σαράντα χρόνια...

Σαράντα χρόνια, μια ολόκληρη ζωή. Από τα γεγονότα που χάραξαν ανεξίτηλα τα σημάδια τους στην ελληνική κοινωνία και τη ζωή πολλών ανθρώπων που τα έζησαν σαν ενεργοί πολίτες και όχι σαν παρατηρητές. Ημέρες που είναι θα αρχίσουν πάλι οι συζητήσεις και τα μηνύματα για το δικό μας Πολυτεχνείο. Ολο αυτό τον καιρό προτίμησα τη σιωπή για την ιστορία. Για να ακριβολογώ αφηγήθηκα ανώνυμα τα γεγονότα όπως τα έζησα, απέφυγα τις αμέτρητες προσκλήσεις για αφηγήσεις στα σχολεία και εκδηλώσεις όταν πολλοί διεκδικούσαν τη “δόξα” της συμμετοχής και το Πολυτεχνείο ήταν μια ηρωική αφήγηση. Άλλοτε ως “αυτόπτης μάρτυς” και άλλοτε ως “ένας από τους χιλιάδες” αποτύπωσα βιωματικά τη μνήμη των γεγονότων. Σήμερα όλα είναι διαφορετικά με τη “γενιά του Πολυτεχνείου” φορτωμένη τις ευθύνες των “επιφανών” εκείνης της εποχής που εξαργύρωσαν τη συμμετοχή τους με κυβερνητικές και άλλες θέσεις εξουσίας. Με όλους να προσπαθούν να κρατήσουν αποστάσεις και μάλιστα όχι μόνον από πρόσωπα και πράγματα. Έτσι ήρθε η ώρα να μιλήσουμε γιατί πρέπει να υπερασπιστούμε την ιστορία μας και τη συλλογική μνήμη της αντίστασης στη χούντα και το φασισμό. Στο Πολυτεχνείο δεν κρατήσαμε ίσες αποστάσεις, είμαστε εμείς και οι άλλοι. Με τις διαφορές μας, τον αυθορμητισμό, την καχυποψία και τις επιφυλάξεις τελικά δώσαμε τη μάχη με το φασισμό και όχι μόνον μεταφορικά. Με ευδιάκριτο το μήνυμα της κοι-

νωνικής αλλαγής στο βάθος, που αποτυπώθηκε πολύ πιο έντονα στους δρόμους τα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης. Δώσαμε μάχες για τη δημοκρατία και τα κοινωνικά δικαιώματα που σαρώνονται σήμερα από τη νεοφιλελεύθερη λαίλαπα των προθύμων οι οποίοι χτίζουν την κοινοβουλευτική δικτατορία των “αγορών” και έχουν οδηγήσει τη χώρα σε εντεινόμενη ανθρωπιστική κρίση. Δώσαμε αυτές τις μάχες κόντρα στους “επώνυμους” της “γενιάς του Πολυτεχνείου” που ενσωματώθηκαν στο σύστημα εξουσίας. Κόντρα σε εκείνους που “μαζί τα έφραγαν” και παριστάνουν τους τιμητές. Οι ωραιοποιήσεις ποτέ δεν κάνουν καλό και ως εκ τούτου κανένας δεν μπορεί να ισχυριστεί πως όλα είναι καλά γινομένα. Αλλά ο αγώνας είναι όπως και η ζωή. Με λάθη, αστοχίες, παρεκκλίσεις, επανάπαυση, νίκες και ήττες. Το μεγάλο ζήτημα είναι να μην μετανιώσουμε για τις επιλογές μας παίρνοντας στροφή για την αντίπερα όχθη, αναζητώντας άλλοθι για την εξωμοσία σε τέτοια φαινόμενα. Να μην γονατίσουμε στην πίεση των μηχανισμών του κεφαλαίου και των υπηρετών του, να μην τους χαρίσουμε τη ζωή μας, να οργανώσουμε ένα αποτελεσματικό δίχτυ αλληλεγγύης, να αποφασίσουμε ότι μπορούμε να ξεκινήσουμε από το “μηδέν” με όνειρο, στοχασμό και ανθρωπιά. Να χτίσουμε εκείνο που πέτυχαν να κατεδαφίσουν όλα αυτά τα χρόνια της κυριαρχίας του νεοφιλελευθερισμού: Την αλληλεγγύη στο διπλανό κόντρα στη λογική της “ανθρώπινης μονάδας” που μπορεί να επιβιώσει πατώντας επί πτωμάτων.

Επιστροφή στην ιστορία: Πρωτοετής το 1972 βρέθηκα σε παράλληλη πορεία με την αντιχουντική ανάφλεξη στο χώρο των πανεπιστημίων. Δεν ήταν και τόσο δύσκολο να βρεθώ σε αυτή την πορεία: Η μεγάλη παράδοση της οικογένειας. Οι ιστορίες της αντίστασης που αφηγούνταν γονείς και συγγενείς. Η “Αυγή” διπλωμένη στα “Νέα” για καμουφλάζ. Η δολοφονία του Λαμπράκη με το αυτί στο

νεοαποκτηθέν ραδιόφωνο για τη μάχη που έδιναν οι γιατροί να τον κρατήσουν στη ζωή. Ο ξεσηκωμός του 1965, η δολοφονία του Πέτρουλα. Ο χωροφύλακας με τη στολή στο σχολείο όταν ξημέρωσε η νύχτα των συνταγματαρχών. Η σύλληψη του θείου Μίμη και η αγωνία για την τύχη του πατέρα που απολύθηκε αργότερα από τη δουλειά του. Οι φίθυροι των μεγαλύτερων για όσα άκουγαν κρυφά στα ραδιόφωνα. Έτσι βρέθηκα στις διαδηλώσεις, στην ταράστα της Νομικής και μετά πάλι ξανά, στα κυνηγητά στους δρόμους και μετά... καλοκαίρι. Στις αρχές Αυγούστου κόβαμε βόλτες στο νυφοπάζαρο του Νησιού. Και κάπου εκεί ξεκίνησε το ψηστήρι από τον αγαπημένο φίλο και σπουδαίο ποιητή σήμερα Γιώργο Μαρκόπουλο. Ήταν μια συνάντηση που σημάδεψε για πάντα τη ζωή μου καθώς με έπεισε όχι μόνον να πάω στη συνέλευση του Συλλόγου Μεσσηνίων Φοιτητών αλλά να θέσω και υποψηφιότητα. Ομολογώ εν αγνοία του πραγματικού κινδύνου και χωρίς να γνωρίζω ουσιαστικά κανέναν, έπεσα στα βαθιά της αντιδικτατορικής πάλης. Θυελλώδης η συνέλευση κεκλεισμένων των θυρών με τους ασφαλίτες απέξω, ανέτρεψε την κατάσταση και έδωσε αντιχουντική πλειοψηφία. Ο συντηρητικός και κλειστός σύλλογος άνοιξε στους νέους φοιτητές, ήρθαμε σε επαφή με άλλους συλλόγους από νομούς της Πελοποννήσου και συστεγαστήκαμε στη Σόλωνος. Νέες διαδηλώσεις με αφορμή το πραξικόπημα στη Χιλή και τη δολοφονία του Αλιέντε, σε θέση μάχης για τις φοιτητικές εκλογές κόντρα στους σχεδιασμούς των μεταμφιεσμένων με πολιτικά χουντικών και ως συνέπεια το Πολυτεχνείο. Ταχύτατη πολιτική συνειδητοποίηση σε μια χαώδη κατάσταση, με εμφανή τα σημάδια του αριστερισμού εκ του νεαρού και ενθουσιώδους της ηλικίας για την επανάσταση. Στην ειδική έκθεση του ΚΚΕ (Ιούλιος 1976) υπάρχει ειδική αναφορά καθώς σημειώνεται ότι οι θέσεις των αριστεριστών εκφράζονταν “και από ορισμένους ανοργάνωτους συνδικαλιστές στους τοπικούς συλλόγους”.

Την επόμενη της επέμβασης των τανκς στο Πολυτεχνείο, οι γονείς μου είχαν προγραμματίσει να ανέβουν στην Αθήνα για επίσκεψη. Η πρωινή αναχώρηση και οι πληροφορίες που άρχισαν να καταφθάνουν, έσπειραν τη φήμη στο Νησί ότι σκοτώθηκα από πυροβολισμούς. Χαώδης κατάσταση, ανησυχία, μεταμφιέσεις, προσωρινή αλλαγή καταλύματος από το Γαλάτσι στην Κυψέλη και ο φόβος της σύλληψης μέχρι να καταλαγιάσουν τα πράγματα.

Εκεί και μέσα στο μισοσκόταδο γράφω το πρώτο αυτοβιογραφικό κείμενο για το Πολυτεχνείο, ένα μήνα μετά τα γεγονότα, στις 17 Δεκεμβρίου. Κείμενο πολιτικά άγουρο και τραχύ με καταγραφή σημαντικών αλλά και ασήμαντων γεγονότων. Στο ίδιο μήκος κύματος 3 ημέρες αργότερα γράφεται ένα ακόμη κείμενο για το φοιτητικό κίνημα. Τα είχα χάσει για 30 χρόνια και πίστευα πως είχαν καταστραφεί. Είχα την τύχη να τα ανακαλύψω φέτος το καλοκαίρι σε μια καταπακτή της ντουλάπας στο σπίτι που μένει η μητέρα μου. Τα κουβαλούσαν με τον πατέρα μου στις μετακομίσεις από σπίτι σε σπίτι. Αποφάσισα να μαζέψω τις μνήμες και διαπίστωσα ότι ο χρόνος επαληθεύει βασικά γεγονότα και στα κείμενα της πολιτικής και κοινωνικής ωριμότητας. Σαράντα χρόνια μετά θεώρησα χρέος να δημοσιοποιήσω συγκεντρωμένα αυτά τα υλικά. Χρέος απέναντι σε συγγενείς και φίλους, στην προσωπική μου πολιτική διαδρομή, σε εκείνους που μάχονται για να ανατραπεί η πολιτική που βυθίζει τη χώρα σε βαθύτατη ανθρωπιστική κρίση. Αποφάσισα να τυπώσω μικρό αριθμό αντιτύπων που δεν θα κυκλοφορήσουν στο εμπόριο. Γιατί οι μνήμες δεν πωλούνται, μοιράζονται ανάμεσα σε καλούς φίλους. Με την ελπίδα ότι δεν θα παρεξηγηθούν οι προθέσεις.

Οκτώβριος 2013

Κατάθεση ψυχής...

Tα κείμενα που γράφτηκαν λίγες ημέρες μετά την αιματηρή καταστολή της εξέγερσης του Πολυτεχνείου, πέραν των πληροφοριών και των εκτιμήσεων που περιλαμβάνουν, συνειδητά παρουσιάζουν κενά. Και αυτό για λόγους ασφαλείας καθώς εφόσον έπεφταν στα χέρια της Αστυνομίας θα έπρεπε να προστατευτούν άλλα πρόσωπα και να υποδηλώνει άγνοια σε σχέση με τη λειτουργία των οργανώσεων.

Η προστασία των προσώπων επιδιώχθηκε με την μοναχική αφήγηση. Φυσικά σε όλη αυτή την ιστορία που εξελίχθηκε τις 3 ημέρες και αποτυπώνεται στα χειρόγραφα, δεν ήμουν μόνος αλλά με πολλούς φίλους και συμφοιτητές. Ο τρόπος της αφήγησης δεν εκθέτει άλλα πρόσωπα είτε από τον κύκλο αυτών που ήμασταν μαζί, είτε από τους πρωταγωνιστές των οργανώσεων.

Η σύγχυση σε σχέση με τις οργανώσεις επιδιώχθηκε με τα αρχικά που υποδηλώνουν χαλαρή σχέση με τις διαμορφωμένες δυνάμεις στα Πανεπιστήμια. Έτσι το Κ. μεταφράζεται Κολιγιαννικοί (δηλαδή ΚΝίτες), το Μ. Μαοϊκοί (ΑΑΣΠΕ κυρίως), το Π. Παπανδρεϊκοί (ΠΑΚ) και το Α. Αναθεωρητές (Ρηγάδες).

Ένας μήνας πέρασε... Σκέψεις και αναμνήσεις

“Ψωμί-παιδεία-ελευθερία”. Μια κραυγή απόγνωσης της ελληνικής νεότητας που συγκλόνισε ολόκληρη την Ελλάδα. Μια κραυγή που ξύπνησε τους Έλληνες μετά από έξη και πλέον χρόνων λήθαργο και έσεισε συθέμελα το καθεστώς των συνταγματαρχών και των πατρώνων τους των Αμερικανών. Τα συμφέροντα του Αμερικάνικου ιμπεριαλισμού κρατούν την Ελλάδα δέσμια. Η περιπλοκή στο μεσανατολικό και η ενεργειακή - τεχνητή ίσως - κρίση κάνουν το πρόβλημα της Ελλάδας ιδιαίτερα περίπλοκο. Η οικονομία της Ελλάδας, παρά τις επίσημες διαβεβαιώσεις του καθεστώτος Παπαδόπουλου, περί οικονομικής ανάπτυξης, βρίσκεται σήμερα σε κακά χάλια. Το ξεπούλημα της ελληνικής γης στους ξένους και εγχώριους μονοπωλιακούς φορείς, η απρογραμμάτιστη και ανελεύθερη παιδεία, η κακή διαχείριση των οικονομικών από τους συνταγματάρχες, η διάθεση του δημοσίου χρήματος για την ικανοποίηση στρατιωτικών, οι διευκολύνσεις στο ντόπιο και ξένο κεφάλαιο, όλα αυτά κάτω από τις συνθήκες πληθωρισμού ο οποίος καλπάζει σήμερα και τη διεθνή οικονομική κρίση, έφεραν το ξέσπασμα του Νοέμβρη. Πάνω από έξη χρόνια η Ελλάδα βρισκότανε κάτω από τη στυγνή δικτατορία της Αμερικανόφιλης χούντας. Στον αγώνα

ενάντια στη δικτατορία την πρωτοπορία αποτέλεσαν οι φοιτητές. Από τον περασμένο χρόνο το ελληνικό φοιτητικό κίνημα, που είναι αναπόσπαστο κομμάτι του λαϊκού κινήματος, έκανε την αρχή του ανοιχτού αγώνα ενάντια στις δυνάμεις κατοχής και τους κεφαλαιοκράτες. Πέρσου είχαμε μετά τις νόθες εκλογές του Νοέμβρη, τα γεγονότα του Πολυτεχνείου και την δίκη των 11 το Φλεβάρη και την κατάληψη της Νομικής επί 38 ώρες, έπειτα την αιματηρή εκκένωση της Νομικής στις 20 του Μάρτη όπου το φοιτητικό αίμα έβαψε τα σκαλοπάτια της σχολής και τις συνεχείς διώξεις των αγωνιστών φοιτητών στους δρόμους και τα σπίτια της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης και της Πάτρας. Θυμάμαι ότι πέρσου το Νοέβρη, ένα μήνα φοιτητής, όταν έπιασα το σπασμένο κεφάλι του αγωνιστή της λευτεργιάς, έδωσα την υπόσχεση στον εαυτό μου, ότι θ' αγωνιστώ με όλες μου τις δυνάμεις, για να φυγή από την Ελλάδα το ξενοκίνητο καθεστώς, να γκρεμιστή η χούντα. Φέτος, από την αρχή της ακαδημαϊκής χρονιάς φάνηκε ότι οι συγκρούσεις θα ήταν βίαιες. Οι στρατεύσεις των μαχητών φοιτητών, τα ανικανοποίητα φοιτητικά αιτήματα καθώς και ένα εξωτερικό γεγονός που προκάλεσε την αγανάχτηση της διεθνούς κοινής γνώμης, ο σφαγιασμός του δρ. Αλλιέντε από τους Χιλιανούς στρατηγούς, έγιναν η αφορμή της πρώτης μαχητικής διαδήλωσης στις 25 του Σεπτέβρη. Το κλίμα της ύφεσης που επικρατούσε με σκοπό να ευνοήσει τα σχέδια της χούντας για την ομαλοποίηση, εκμεταλλεύτηκε θαυμάσια το φοιτητικό κίνημα. Οσπου μετά ένα μήνα περίπου άρχισαν οι ανοιχτές συγκρούσεις στους δρόμους της Αθήνας. Η ελληνική νεότητα έδωσε δυναμικό παρών στο μνημόσυνο πολιτικού άντρα που είναι υπεύθυνος για τη σημερινή κατάσταση. Η αντίδραση της χούντας και των οργάνων της ήταν βίαιη. Σαν μανιασμένα γεράκια έπεσαν πάνω στους διαδηλωτές που έστησαν το πρώτο οδόφραγμα του αγώνα στη Συγ-

γρού. Μπροστά στη λυσσαλέα επίθεση των αστυνομικών οι διαδηλωτές απαντούν με λιθοβολισμούς. Δεκάδες τραυματίες, όργιο τρομοκρατίας, σύλληψη και δίκη 17 ατόμων ήταν ο απολογισμός των συγκρούσεων. Ακολούθησε η δίκη όπου και πάλι οι Έλληνες φοιτητές έδωσαν δυναμικά το παρών τους. Θυμάμαι εκεί μπροστά στη Βιβλιοθήκη. Ένας μπάτσος πατούσε κάτω μια κοπέλα και ένας άλλος ένα μικροσκοπικό φοιτητή. Δεν περίσσευε να με χτυπήσει κανένας. Τα κλομπς σπάγαν τα κεφάλια των φοιτητών, νέοι και κοπέλες με πρόσωπα γεμάτα αίματα φωνάζουν “φασίστες”. Ναι! Είναι ο σωστός χαρακτηρισμός. Βλέπω ένα φοιτητή με φωτογραφική μηχανή, τζάκετ, καπελάκι σε στυλ Γκουεβέρα να τρέχει προς την Ακαδημία. Κάτω οι μπάτσοι κυνηγούν τους άλλους φοιτητές. Μου τη δίνει και πηδάω. Προτιμότερο να σπάσεις κανένα πόδι, παρά να σε κλωτσοπατούν καμμιά δεκαριά μπάτσοι. Τρέχοντας γυρίζω κατά το Πολυτεχνείο. Γύρω-γύρω μαζεύονται στίφη αστυνομικών. Τελικά η αποχώρηση είναι ήρεμη. Δεν είχε φτάσει η ώρα ακόμα για το μεγάλο ξεκίνημα. Αλλά είχε γερά συνειδητοποιήσει το κίνημα, ότι πλησιάζει η ώρα για το ξέσπασμα. Νέο κύμα αγανάκτησης στους φοιτητικούς κύκλους μετά τις δηλώσεις για χάος του υπουργού Παιδείας και του αυταρχικού τρόπου ενέργειας στις συνελεύσεις του Πολυτεχνείου. Την Τετάρτη φεύγω νωρίς από το εργαστήριο. Να τους πάρει ο διάβολος. Δεν ξέρουν τι ζητάνε εκεί μέσα. Δύο τεμπέλες βοηθοί και ο ψηλέας μαζί με τον φαλάκρα σχηματίζουν ένα από τα πιο φαιδρά καρέ που έχω συναντήσει. Τους βαρέθηκα και φεύγω. Εξ άλλου έχω προχωρήσει αρκετά στη δουλειά. Κάποια μου ζητάει να πάμε μαζί στο Πολυτεχνείο. Την αποφεύγω λέγοντας ότι πηγαίνω σπίτι μου. Δεν μπορείς να φανταστείς τι μπελάς είναι να κουβαλάς κοπέλα - και μάλιστα βαρέων βαρών - σε συγκέντρωση. Το ίδιο γίνεται με μια άλλη. Είναι μαλακισμένες. Πηγαίνουνε

στη συγκέντρωση για να πάνε. Διπλών την ποδιά για να φύγω, αλλά η βοηθός φωνάζει. Ποιος την ακούει όμως! Βγαίνω έξω. Αναπνέω τον καθαρό - έστω και με καυσαέρια - αέρα της πόλης. Ο μουστάκιας μπάτσος της πόρτας - ο θυρωρός - με κυττάζει. Πετώ το τσιγάρο μπροστά του. Φωνάζει αλλά ποιος τον ακούει. Είναι χαφιές και καρφώνει τα παιδιά των συγκεντρώσεων. Πιθανώς και μένα. Φτάνοντας στη Στουρνάρα βλέπω απέναντι ένα αξιωματικό της αστυνομίας, ένα μπάτσο με τηλεβόα και μερικούς άλλους. Ξαφνικά περνούν απέναντι και η καρδιά μου παγώνει. Έχουμε λοιπόν τα περσυνά; Όχι, πηγαίνουν να πάρουν κάποιο τηλέφωνο από το περίπτερο. Φτάνω στο πεζοδρόμιο απέναντι στο Πολυτεχνείο. Είναι απ' έξω κάμποσοι φοιτητές και μπάτσοι. Μέσα αρκετοί φοιτητές διαφόρων σχολών. Φωνάζουν: "Όλοι οι φοιτητές εδώ". Για μια στιγμή ταλαντεύομαι. Βλέπω τους μπάτσους να σκορπίζουν απ' έξω και ξαφνικά υψώνοντας τη γροθιά ορμάω προς τα μέσα. Τρώω κάνα δυό κλομπιές αλλά δεν βαριέσαι. Συνηθίσαμε τώρα τόσους μήνες. Από μέσα κάθε εμφάνιση μπάτσου τη διαδέχεται και ένα σύννεφο από νεράτζια. Γύρω στις 4 έρχεται ο πρύτανης και λέει να διαλυθούμε. Δεν θα μας πειράξουν οι αστυνομικοί. Καλά αυτό το ξέρουμε. Σ' αυτό το σημείο ίσως αρχίζει φανερά η διαμάχη ανάμεσα στα διάφορα ρεύματα του φοιτητικού κινήματος. Οι Κ. λένε ότι πρέπει να φύγουμε, πρέπει να αγωνιστούμε μέσα από το καθεστώς. Να περιμένουμε ως τη Δευτέρα. Αλλά αυτό θα τραβούσε και την άλλη Δευτέρα κ. ο. κ. Ρεφορμιστικές τάσεις μέσα στο κίνημα που τις ξεπερνούν τα γεγονότα. Ξυλοκοπιόμαστε για τις εκλογές. Από πρόσχημα για το άναμμα της φωτιάς αρχίζει να γίνεται σκοπός. Μήπως αυτοί οι αγωνιστές φοβούνται; Όχι, φωνίζουν από μαγαζί. Υπάρχουν όμως και άλλοι εκτός από αυτούς, υπάρχουν οι Μ. που με απaráμιλλη επαναστατική φρασεολογία - που

στην προκειμένη περίπτωση αποδείχτηκε ότι ήταν σωστή ως ένα σημείο - συγκρατούν τους φοιτητές ώσπου έρχονται απ' έξω ενισχύσεις, παρά τις απειλές του εισαγγελέα από το μεγάφωνο για επέμβαση. Οι Κ. όμως κάνουν μια ενέργεια που έχει σαν αποτέλεσμα να πέσουν στη δημοτικότητα και να τους ξεπεράσουν τα γεγονότα. Φεύγουν από το χώρο του Πολυτεχνείου. Πολλοί μετά την πρώτη μέρα ή και την ίδια μέρα ξανααγριάζουν. Μάλιστα ένας μου λέει ότι ήρθε να μας βοηθήσει. Αλλά μου λέει ότι φωνάζουν και από το σπίτι του. Λακές της αστικής τάξης φαίνεται. Είναι Κ. για τις γκόμενες. Αυτό αποδείχτηκε αργότερα. Ευτυχώς όμως οι αγνοί επαναστάτες μένουν. μένουν και αγωνίζονται για "Ψωμιά-Παιδεία-Λαοκρατία", ένα σύνθημα που στο τρίτο σκέλος του καταπολεμήθηκε άγρια από τους γελοίους λακέδες της μικρο-αστικής και αστικής τάξης. Σβήστηκε από τους τοίχους γιατί θεωρήθηκε επικίνδυνο. Έβαλαν στη θέση του το "Δημοκρατία". Αυτό ίσως μας βάζει σε σκέψεις. Είναι πράγματι οι φοιτητές η πρωτοπορία της λαϊκής επανάστασης; Μήπως είναι της αστικής; Ο χρόνος θα το δείξει. Μετά από όλα αυτά, μετά τις διαμάχες τα πράγματα ηρέμησαν. Έχει γίνει μια πρόχειρη επιτροπή από Μ. Νέες συγκρούσεις με τους Κ., οπότε αποφασίζεται να γίνουν διάφορες συνελεύσεις για να καθορίσει κάθε σχολή μόνη της τους αντιπροσώπους της. Η δική μας ορίστηκε για τις 4 το πρωί. Έξω ο κόσμος μαζεύεται συνέχεια, τα συνθήματα δίνουν την ατμόσφαιρα. Πηγαίνω σ' ένα χτήριο της Αρχιτεκτονικής για να ξεκουραστώ λίγο. Τα γένια μου με τρώνε. Έχω γύρω στις 3 βδομάδες να ξυριστώ. Δεν πειράζει όμως, Καλύτερα για να ζεσταίνομαι. Πηγαίνω πάνω σ' ένα σχεδιαστήριο. Σε λίγο μας πλησιάζει ένας πιτσιρικάς με χέρια μαυρισμένα από μουτζούρες και χρώματα. Ήρθε λέει να αγωνιστή μαζί μας. Η ώρα είναι γύρω στις 12. Μαζί με δύο άλλους μαζεύουμε χρήματα και τα δίνουμε στον πιτσιρικά για

να φυγή. Να πάρει ταξί, να πάει σπίτι του, μήπως φά-
χουν. Εξ άλλου ήταν επικίνδυνο. Πήρε τα λεπτά, έφυγε,
αλλά μετά από μερικές ώρες τον ξανάδα με μια μπου-
κάλα κόκα-κόλα δίπλα στο πιάνο. Τον έβαλαν στην υπη-
ρεσία τροφοδοσίας. Εκεί στην αίθουσα πιάνου, ήταν
μαζεμένοι όλοι οι μπούληδες του κινήματος με τις γκό-
μενες και άκουγαν Θεοδωράκη - και εγώ ακούω - χό-
ρευαν και χτυπούσαν παλαμάκια. Θυμάμαι είχα πάει
για να πάρω μερικούς να φωνάξουν και να αντικατα-
στήσουν παιδιά στις πόρτες. Κανένας δεν σείχτηκε.
Έκαναν όλοι από την πρώτη ημέρα τους ψόφιους. Φαν-
τάζομαι ότι δεν έμειναν και δεύτερη μέρα. Εκτός πια
και τους άρεσε το φαγητό και ο χορός. Βέβαια! Χόρευαν
τους κλέφτες. Έφυγα νευριασμένος με την αδιαφορία
τους και γύρισα κάτω. Πηγαίνοντας προς την πόρτα με
σταματάει ένας νεαρός με μεγάλες φαβορίτες και μπλου
τζην με στάμπες και με ρωτά, με κάποιο φόβο, επιφύ-
λαξη ίσως, που θα βρει φαγητό γιατί ήταν εργάτης,
μήπως τον πετάξουν έξω και κάτι τέτοια. Τον πήρα και
του εξήγησα ότι το εργατικό κίνημα και το φοιτητικό
είναι αλληλένδετα. Ίσως οι φοιτητές να είναι πρωτοπό-
ροι αλλά δεν έχει σημασία. Το ύφος του μ' έκανε να τον
εμπιστευτώ. Του έδωσα φαγητό και μου είπε ότι είχε
να φάει δύο ημέρες περίπου. Ψωμιά! Ο λαός άρχισε να
πεινάει, οι ώρες του εκμεταλλευτή μετριούνται, σε λίγο
η χούντα κάτω από την πίεση των περιστάσεων θα
πέσει. Τον ίδιο εργάτη είδα την άλλη μέρα στα κάγκελα
να φωνάζει: "Ερχεται ο Αντρέας". Τον ρώτησα γιατί φω-
νάζει αυτό το σύνθημα. Μου είπε ότι πιστεύει ότι ο Αν-
τρέας θα μας σώσει. Αλλά τότε, του λέω, γιατί ο
Αντρέας δεν κάνει οργάνωση βάσης στην Ελλάδα; Γιατί
τότε εσύ θα ήσουνα δεμένος με την ιδέα του Αντρέα και
όχι τον Αντρέα. Και εάν ο Αντρέας έκανε διαφορετικά
θα ξεσηκωνόσουν. Τα λόγια μου τον βάλανε σε σκέ-
ψεις. Μήπως είχε αυτός ο φοιτητής δίκιος Για να τελει-

ώνω με αυτόν, αφού τον πήγα στο εστιατόριο, πήγα να κοιμηθώ. Αλλά δεν μπορούσα. Κάποιος είχε βγάλει τα παπούτσια του και βρώμαγε ο τόπος. Σηκώθηκα και πήγα έξω με δύο άλλους. Η κατάσταση ήταν άσχημη. Είμασταν συνάμα και νηστικοί. Εκεί πίσω στο παρκάκι συναντήσαμε μια κοπέλα με τρία αγόρια. Είχανε μια σακούλα νάυλον γεμάτη ζεστές πατάτες και ψωμάκια. Έτρωγα και άκουγα. Τώρα είχα τουλάχιστον ζεσταθεί. Η κοπέλα ήταν αλήτισσα λέει. Έφυγε από την Αλεξανδρούπολη και το σπίτι της σε ηλικία 15 χρονών. Από τότε γύριζε και αλήτευε ως σήμερα τα 20 χρόνια της. Φορούσε ένα μπλου τζην με σακάκι. Για μια στιγμή σκύβει και μπορώ να διακρίνω - παρ' όλη τη νύστα μου - τα στήθη της. Γύρω της οι νεαροί, που αν δεν κάνω λάθος ήταν μαθητές, κάνουν το μάτι τους γαρίδα. Αηδιάζω και φεύγω. Παίρνω όμως μαζί μου και δύο ψωμάκια. Επειδή όμως κρύωνα φόρεσα και την ποδιά μου με έναν άλλον. Μοιάζαμε για νοσοκόμοι ή φαντάσματα μέσα στα σκοτεινά χτήρια του Πολυτεχνείου. Πηγαίνουμε για τη συνέλευση. Εκεί έκανε και ζέστα. Είμαστε αρκετοί. Κάποιος Μ. εκλέγεται πρόεδρος της συνέλευσης, αρχίζουν οι συγκρούσεις, πέφτουμε σε διαδικαστικά θέματα, σκέτος ρεφορμισμός και σηκώνομαι και φεύγω. Τους βιρέθηκα. Ας βγάλουν όποιον θέλουν. Εξ άλλου η μαζικότητα του κινήματος τους έχει ξεπεράσει. Πηγαίνω και κοιμάμαι σ' ένα λεωφορείο του ΕΜΠ. Όχι για πολύ όμως. Κάποιος ρίχνει μια κλωτσιά στις λαμαρίνες και ξυπνάω. Το μαλακισμένο, τι του φταίνει τα παλιοσίδηρα του Πολυτεχνείου και τα κλωτσάει! Έξω έχει ξημερώσει και κάνει παγωνιά. Αρχίζω να τρέχω γύρω-γύρω για να ζεσταθώ. Κάθομαι στον ήλιο. Η νέα ημέρα έχει αρχίσει για τους μαχητές του Πολυτεχνείου από πολύ νωρίς. Σήμερα ήταν η μέρα του ξεφτυλίσματος της 21ης του Απριλίου. Όλα τα σήματα μαζεύονται μαζί με τις σημαίες και τα σήματα της πολυθρόλητης μεταπολίτευσης της

1ης Ιούνη. Καίγονται σημαίες, φτύνονται τα σήματα και οι εικόνες του Παπαδόπουλου. Οι μαθητές μάλιστα του κάνουν την κηδεία. Έξω συνεχίζονται επιχειρήσεις “κομ-μάντος”. Φοιτητές με ταξί καλοπληρωμένα για να σταματούν στην πόρτα, φέρνουν μέσα τρόφιμα και φάρμακα. Εν τω μεταξύ έχει σχηματισθεί νοσοκομείο, φαρμακείο, εστιατόριο, έχουν τεθεί σε λειτουργία μεγάφωνα απ’ όπου μεταδίδονται συνθήματα. Έξω περνά ένα λεωφορείο της ΑΣΔΕΝ. Το τι τράβηξε μέχρι να βγει από την επικίνδυνη ζώνη δεν λέγεται. Οι στρατιωτικοί έχουν κατατρομάξει. Δύο αξιωματικοί του στρατού που επιχειρούν να περάσουν προς από το Πολυτεχνείο μετανοιώνουν πικρά. Ίσως και να τους φτύσανε. Η στρατιωτική αστυνομία διασύρεται με το χειρότερο τρόπο. Εξ άλλου το σύνθημα “ΕΣΑ ΕΣ ΕΣ βασιανιστές” είναι τρομερά ηχηρό - δοκίμασε να το πεις - και λεγόταν από όλους. Όσο ανέβαινε όμως η μαζικότητα του κινήματος, τόσο ανέβαινε η ανευθυνότητα της μάζας. Γίνονται συγκρούσεις για τα συνθήματα. Στο μικρόφωνο βλέπω έναν γκαρωντνιστή να φωνάζει “Λαοκρατία”. Θα ήθελα να του φωνάξω αρχομανία αλλά βαρέθηκα. Δεν αξίζει τον κόπο. Το διάβασμα τον έχει πειράξει. Έξω στο δρόμο διαδραματίζονται πολύ σοβαρές σκηνές στις λεπτομέρειές τους. Οι φοιτητές (;) συμπλέκονται μ’ ένα οδηγό ταξί, του κλωτσούν το ταξί, επεμβαίνει ο τροχονόμος, τις τρώει και αυτός, ξεφεύγει ο ταξιτζής, βάζει εμπρός και ξαφνικά παρασύρει έναν φοιτητή, τον πετά μπροστά στους αστυνομικούς. Τότε οι υπόλοιποι επιτίθενται και απελευθερώνουν το φοιτητή. Σε μια στιγμή ένας μπάτσος πάει να χτυπήσει κάποιον, αλλά δέχεται τα χαστούκια του επικεφαλής. Γιατί; Η άλλη σκηνή είναι αυτή που οι φοιτητές επιτίθενται σε ένα τζιπ της ΕΣΑ και ο οδηγός πέφτει πάνω τους. Ευτυχώς όμως και καταφέρνουν ν’ απομακρυνθούν. Στο εσωτερικό του Πολυτεχνείου τα πρώτα συμπτώματα αναρχίας (;) αρχίζουν να

φαίνονται. Με τους νεοεισαρχόμενους μπαίνουν και προβοκάτορες που κάνουν αρκετές ζημιές. Τότε οι τοίχοι του Πολυτεχνείου γεμίζουν από επιγραφές που γράφουν για τους καταστροφείς των επίπλων κλπ. Θα πετάγονται έξω. Σε μια παρέα ακούω που λένε τα συνθήματα που "έγραψε" η TV. "Σεξουαλική επανάσταση" - "Ζήτω οι παρτούζες" λέει. Προχωράω προς τα μέσα και σκέπτομαι. Κάποιος έχει χέσει πίσω από την κεντρική θύρα της Αρχιτεκτονικής. Σκέπτομαι τα συνθήματα της TV. Σκουντάω πάνω σε κάποιον. Ναι! είναι κάποιος αναρχικός. Α! μαζί του και η χθεσινή κοπέλα. Αρχίζω να μην αμφιβάλω. Ναι! Αυτοί πρέπει να τα έγραψαν. Αλλά δεν βαριέσαι. Τώρα τάδειξε η TV. Έχει αρχίζει να βραδιάζει. Σε μια στιγμή ακούω μια εντολή να καταστραφεί η 5η προκήρυξη. Γιατί; Κάποια διαφωνία ίσως στη συντονιστική επιτροπή. Αλλά τα συνθήματα. Κάνουμε λεί αγώνα για τα αιτήματά μας και καλούμε σε βοήθεια τους εργάτες και όλους τους άλλους που έχουν μαζευτεί γύρω μας. Μαλακίες! Δεν είμαστε βέβαια η επανάσταση, είμαστε όμως ένα σκαλοπάτι πριν από την επανάσταση. Δεν πρέπει να γράφουμε μαλακίες στα χαρτιά. Εκεί πίσω στο παρκάκι καίει μια φωτιά και γύρω της χορεύουν. Υπέροχα!!! Καίνε τα χαρτιά του Επίτροπου. Βλέπω κάτι ονόματα με σταυρουλάκια (κόκκινα). Ταυτόχρονα ακούω μια φωνή "Εδώ Πολυτεχνείο! Εδώ Πολυτεχνείο! Σας μιλά ο ραδιοφωνικός σταθμός των ελεύθερων αγωνιζόμενων φοιτητών". Έχει αρχίσει να λειτουργεί ο ισχυρότατος (;) πομπός στο χτήριο των Χημικών. Έτσι όλη η Αθήνα μας ακούει. Μήπως του βάλουν όμως παράσιτα; Τελικά δεν τοπν κλείνουν. Γιατί; Γύρω στα μεσάνυχτα πηγαίνω στην πλευρά της Τοσίτσα. Ένα αντρόγυνο είναι εκεί απ' έξω και συζητά με τους από μέσα. Είναι μαζί μ' ένα βουλευτή. Ξαφνικά μια μαλακισμένη προκαλεί τον άντρα να πηδήσει μέσα. Αυτός δίνει ένα κατοστάρικο στη γυναίκα του για να πάει σπίτι και

πηδά μέσα. Όταν μετά πολλούς κόπους πηδά, έρχονται μερικοί νεοεπαναστάτες και του ζητούν ταυτότητα. Τα αρχίδια! Νευριάζω και αναλαμβάνω την ευθύνη. Καθώς είμαι αξύριστος και άπνος τρομάζουν και φεύγουν. Βγαίνοντας προς τα έξω με ένα μάτσο χαρτιά και γυρίζοντας μέσα, πέφτω πάνω σ' ένα μαθητή, που ήθελε να δη την ταυτότητά μου. Τότε άρχισα να ανησυχώ. Αλήθεια τι γίνεται εδώ πέρα; Ποιός επιτηρεί την τάξη. Μήπως ξέφυγε από τα χέρια μας η κατάσταση. Πηγαίνω να κοιμηθώ. Αλλά μια κόρνα κοντά στην Κάνιγγος δε μ' αφήνει να κλείσω μάτι. Γυρνάω με την ποδιά. Κάποιος με πλησιάζει και με ρωτά αν είμαι γιατρός. Όχι ρε φίλε! Απλώς κρυώνω και φόρεσα την ποδιά μου. Από κάποιον μαθαίνω ότι έξω από το Πολυτεχνείο σταμάτησε το αμάξι του ο Κανελλόπουλος. Βρίζω των εαυατό μου που δεν ήταν εκεί για να τον γιουχάρω. “Χτίζονται νέοι Παρθενώνες!!!” έλεγε όταν οι Έλληνες μαχητές στέλνονταν στη Μακρόνησο. Ξέχασε τους σκοτωμένους για το Κυπριακό όταν ήταν στην εξουσία; Να πάρει ο διάβολος. Όλη αυτή η κατάσταση άρχισε να με ενοχλεί φοβρά. Κόντευε να ξημερώσει και ήμουν ακόμη άπνος. Τελικά δεν κοιμήθηκα ούτε ένα λεπτό. Αποφασίσαμε να κάψουμε τα σκουπίδια γιατί με τον ήλιο θα αναδύοταν δυσοσμία. Τρέχει τώρα ο γκαρωντιακός και με ύφος αρχηγού ρωτά να μάθη ποιος έδωσε εντολή να καούν. Φοβόταν μήπως δει κανείς τους καπνούς και πει ότι καίμε το Πολυτεχνείο. Προτιμούσε να πεθάνουμε από χολέρα. Τελικά κατάφερε να φύγει χωρίς να τις φάει. Νέα κύματα διαδηλωτών φθάνουν στο Πολυτεχνείο. Φθάνουν αντιπροσωπείες από τα Μέγαρα. Φοιτητές, αγρότες, εργάτες ενωμένοι ενάντια στο φασισμό και τη στρατοκρατία. Μέσα στο Πολυτεχνείο μοιάζει με πανηγύρι - κακής ποιότητας. Σαν πανηγύρι της Σορβόνης το χαρακτήρισε και η “Le Mond”. Η κατάσταση στο εσωτερικό παρουσιάζει πρόσθετες δυσκολίες, καθώς οι νέοι

που μπαίνουν μέσα τρώνε και φεύγουν. Εν τω μεταξύ η επιτροπή ετοιμάζεται να δώσει ανακοίνωση στον τύπο. Αλλά τα μέλη της διαφωνούν σε δύο σημεία. Στο αν το Πολυτεχνείο θα ψήφιση με έξη - νομίζω - μέλη και ως προς το τι θα λέει το τελευταίο άρθρο της ανακοίνωσης. Θα καλή σε βοήθεια τον ελληνικό λαό, καλώντας τον να επαναστατήσει ή τις αντιδικτατορικές οργανώσεις και κόμματα; Αλλά αντιχουντικός αυτή τη στιγμή είναι και ο Κ. Καραμανλής. Θα καλέσουμε και αυτόν. Τι θέση έχουν όλοι αυτοί μέσα σε ένα λαϊκό κίνημα. Καμία. Καμία θέση δεν έχουν όλοι αυτοί που πούλησαν την Ελλάδα στους Αμερικάνους. Δεν πρέπει οι αστοί να εκμεταλλευθούν τη λαϊκή επανάσταση, για να εγκαταστήσουν τη δικτατορία τους. Πηγαίνοντας κατά το χτήριο που θα γινόταν η συνέλευση κάθομαι πάνω στο πεζούλι του χτηρίου Γκίνη. Συζητώ με δύο αδέρφια. Είναι εργάτες και έχουν να φανεί αρκετούς μήνες κρέας. Με ρωτούν ποιόν θα πρέπει να υποστηρίξουμε μετά. Οπωσδήποτε όχι τους παλαιούς πολιτικούς τους λέω. Ξαφνικά βλέπω έναν εργάτη-οικοδόμο να έρχεται προς το φαρμακείο. Έχει χτυπηθεί από σφαίρα στο μάγουλο. Έχουν σκοτωθεί δύο λέει στην Κλαυθμώνος. Κάποιος προβοκάτορας τους παρέσυρε. Τα πράγματα γίνονται ανησυχητικά. Βγαίνουν οι μαθητές και οι Θεσσαλονικείς. Σε λίγο αρχίζει και η δική μας συνέλευση και οι δικές μας συγκρούσεις. Σε μια στιγμή αρχίζουν να με καίνε τα μάτια μου. Μπαίνει ένας και μας λέει ότι άρχισαν να ρίχνουν δακρυγόνα. Πετάγομαι έξω. Καπνοί έχουν γεμίσει τον ουρανό. Το ραδιόφωνο αναγγέλει το κάψιμο δύο αυτοκινήτων, καταλήψεις χτηρίων κ. α. Τα πάντα γύρω είναι μπερδεμένα. Ακούγονται και πυροβολισμοί. Τα πρώτα δακρυγόνα δεν με πειράζουν. Μαθαίνω ότι τα έριξαν ασθενοφόρα που τάχα θα έπαιρναν τους τραυματίες μας. Η ώρα είναι περίπου 8. Μετά από λίγο πέφτουν τα δακρυγόνα Νο 5. Είναι δακρυγόνα πολεμι-

κών επιχειρήσεων και έχουν μέσα τους ασφυξιογόνα. Αποφασίζω να φυλάξω μπρος απ' το Χημείο αλλά γρήγορα μετανιώνω και φεύγω προς την πόρτα. Μπροστά μου όμως σκάζει μια συστοιχία από δακρυγόνες βόμβες. Νιώθω κάτι να μου σφίγγει το λαιμό και τρέχω προς τη βρύση. Την ανοίγω και βρέχω τα μαλλιά μου. Κάποιος με πιάνει και βάζει κάτω από τα μάτια μου μια αλοιφή. Ήταν βαζελίνη νομίζω. Κάποιος άλλος μου δίνει μια φέτα από λεμόνι. Κάνει καλό λέει, για τα δακρυγόνα. Πέφτω πάνω σε μια παρέα που παρ' όλα γινόντουσαν γύρω, συζητούσαν ακόμη το πρόβλημα της ανακοίνωσης. Φεύγω και προσπαθώ να κοιμηθώ μέσα σε ένα αυτοκίνητο. Κάποιος έρχεται απ' έξω και με ξυπνά. Μου λέει ότι οι μάχες γίνονται σε όλη την Αθήνα. Κρυώνω. Ακούω το σταθμό. Πηγαίνω στους υπολογιστές μήπως και αποκοιμηθώ. Σε λίγο έρχεται κάποιος και μου λέει ότι έχουμε 80 τραυματίες από σφαίρες. Ο σταθμός φωνάζει βοήθεια, οι αστυνομικοί τρυπούν τα λάστιχα των ασθενοφόρων που φθάνουν. Ένα αμόκ έχει πιάσει τον σπήκερ του σταθμού. Φωνάζει βοήθεια και κλαίει. Κατεβαίνω προς τα κάτω. Μαθαίνω ότι τα ταγκς θα μπουν σε 10 λεπτά και τρέχω προς την κεντρική πόρτα. Πυροβολισμοί, δακρυγόνα, σειρήνες, προβολείς, θόρυβος ερπυστριών, κραυγές, ο εθνικός ύμνος συνθέτουν ένα συγκλονιστικό και συνάμα εφιαλτικό κράμα ελπίδας και απόγνωσης, τρόμου και αγωνίας. Σε μια στιγμή και τελείως ξαφνικά, ένα ταγκ ορμά πάνω στην πόρτα. Κάποιον ή κάποιους πατάει. Γύρω πανδαιμόνιο, καταστροφή. Οπισθοχωρώ στην πόρτα της Αρχιτεκτονικής. Δίπλα μου περνούν κάποιον που έχει χτυπήσει το ταγκ. Το παντελόνι μου γεμίζει αίματα. Ένα πολυβόλο σταματά μπροστά στο στήθος μου. Ένας αξιωματικός με χτυπά στην πλάτη με τον υποκόπανο. “Κουμουνιστή” μου λέει - “ελευθερος, βγες με τα χέρια ψηλά”. Βγαίνω αλλά με τα χέρια έτοιμα για δράση. Οι στρατιώτες μου

φωνάζουν “πρόσεχε τους μπάτσους”. Ένας αρχιμπάτσος μου ορμά: “πούστη τι ήθελες μέσα” μου λέει και τραβάει μια με το κλομπ στην πλάτη. Τα κατάφερα όμως απομακρύνοντας με τα χέρια και τα πόδια άλλες δύο επιθέσεις και τρέχω προς το “ΑΛΦΑ”. Εκεί γίνεται σφαγή. Οι μπάτσοι χτυπάνε ανελέητα. Και μια ομάδα από αυτούς κλίνει την Πατησίων. Ξαφνικά γυρίζω προς τη Στουρνάρα. Ευτυχώς προλαβαίνω και φεύγω, ακούγοντας μια φωνή να λέει “πιάστε τον”. Μπαίνω σε μια πολυκατοικία με σπασμένα τζάμια της πόρτας. Ανεβαίνω επάνω ενώ ταυτόχρονα οι λοκατζήδες σπάζουν την πόρτα της Στουρνάρα. Οι μπάτσοι μπαίνουν στην πολυκατοικία και αρχίζουν να πιάνουν από τα σκαλιά. Κανένας από τα διαμερίσματα δεν ανοίγει. Σπάζουμε τα τζάμια του φωταγωγού και ανεβαίνουμε επάνω. Περνώντας από ταράτσας σε φωταγωγό και φωταγωγό σε ταράτσα φθάσαμε στην άλλη άκρη του τετραγώνου. Απέναντι ο στρατιώτης με το πολυβόλο και μεις τέσσερα άτομα σκαρφαλώνουμε πάνω στο λείο τοίχο. Στην πολυκατοικία που φθάνουμε υπάρχουν γύρω στα 150 άτομα. Κάθομαι πάνω σ’ ένα σκαλοπάτι. Η ώρα είναι 3.30-4. Μέσα έχουμε και τραυματίες. Μερικούς τους πιάνει αμόκ. Προσπαθούμε να τους κάνουμε να σωπάσουν. Μια κοπέλα είναι έγγυος, κλαίει και λιποθυμά. Κανένας ένοικος δεν ανοίγει. Σε μια πόρτα βλέπω “Ιατρός - Καρδιολόγος” - νομίζω - τι κρίμα! Κάποιος λέει ότι έξω έχουν στήσει 2 παιδιά στον τοίχο. Το πολυβόλο κροταλίζει. Τα τανκς κάνουν βόλτες και η αστυνομία χτυπά τα κουδούνια. Κανένας δεν ανοίγει. Πάλι καλά. Δεν ακούγεται τίποτα. Η αστυνομία φεύγει. Οι καρδιές ανακουφίζονται. Έχει αρχίσει να ξημερώνει. Προσπαθούμε να ακούσουμε κάτι από κάποιο ράδιο. Όλοι συμφωνούν ότι ο Πίπης θα έχη παραιτηθή. Τίποτα! Υπάρχει. Έξω σιγά-σιγά αποκαθίσταται η συγκοινωνία. Φεύγω με μύριες προφυλάξεις και παίρνω το λεωφορείο. Βρίσκομαι

σ' ένα καταπληκτικό θέαμα. Τα γυμνάσια με σημαίες κατεβαίνουν σε διαδήλωση. Οι πυροβολισμοί ξαναρχίζουν. Τα πρώτα κορμιά πέφτουν, αλλά οι μαθητές προχωρούν. Η χούντα του Παπαδόπουλου υπέγραψε το θάνατό της. Τι αίμα των χιλιάδων αθών θυμάτων ζητά εκδίκηση. Εκδίκηση που θα πρέπει να πάρουν - με προσχή όμως τώρα - από τους μαχητές της Ελλάδας.

Όλα τούτα τα γεγονότα όπως εξελίχτηκαν και όπως έδειξαν τα πράγματα, εκμεταλλεύτηκαν κατάλληλα οι σκληροπυρηνικοί της λεγόμενης επανάστασης της 21ης Απριλίου. Πιθανώς η υπόθεση μετά τα πρώτα στάδια, να ήταν προβοκάτσια. Γιατί η αστυνομία δεν έκλεισε το σταθμό του Πολυτεχνείου; Πολλοί ισχυρίστηκαν ότι ήταν δύσκολο γιατί ο σταθμός ήταν ισχυρός. Και απαντώ. Το max ισχύος ήταν 200 Kw. Οι ραδιοφωνικοί σταθμοί όμως είναι ισχύος μερικών Mw και εύκολα θα μπορούσαν να κλείσουν τον του Πολυτεχνείου. Για τη χρησιμότητα του σταθμού δεν πρέπει να μας ξεφεύγουν τα Λιγιά του Κάστρο στον Αλλιέντε: "Μ' έναν παλιοσταθμό σκουριασμένο έγινε η επανάσταση στην Κούβα". Άλλος λόγος που βάζει σε σκέψεις είναι γιατί δεν μας διέλυσε η αστυνομία από την αρχή και με πιο ειρηνικά μέσα. Κάποιος θα μου πει ότι δεν έγινε καλός υπολογισμός ή ότι προσπαθούσαν να σώσουν την πολιτικοποίηση. Αλλοίμονο όμως σε μια χούντα να μην μπορεί να εκτιμήσει μια ανοιχτή εκδήλωση. Ένα άλλο σημαντικό σημείο είναι η μετάδοση καταστροφής χτηρίων κτλ. από τους ασυρμάτους. Ήταν γνωστό ότι τα σήματα τα έπιαναν οι φοιτητές και μάλιστα πολλά από αυτά ήταν ψεύτικα και είχαν σκοπό να διεγείρουν τους μπάτσους κατά των φοιτητών. Τα αποτελέσματά τους τα είδαμε στους ματωβαμένους δρόμους της Αθήνας, όπου εκατοντάδες αγωνιστές βρήκαν το θάνατο και πολλοί τραυματίστηκαν. Τα γεγονότα αυτά εκμεταλλεύτηκε ο Ιωαννίδης και θα προσπαθήσει να ξαναεκμεταλλευθεί. Για τούτο χρει-

άζεται προσοχή, μεγάλη προσοχή στους νέους αγώνες. Ας κάνουμε αφιέρωμα στους νεκρούς το “θάνατο του φασισμού”.

Αθήνα 17 του Δεκέμβρη '73

Σκέψεις πάνω στο φοιτητικό συνδικαλισμό - Ιδεολογικά ρεύματα

Στο διάστημα που μεσολάβησε από τα περσυνά γεγονότα ως τις 14 του Νοέβρη, οι φοιτητές ανασυντάχτηκαν και ετοίμασαν το φετινό τους αγώνα. Τα γεγονότα όμως του Νοέβρη έφεραν μια αναστάτωση μέσα στις φοιτητικές τάξεις που είναι συνέπεια των τρομοκρατικών ενεργειών της λαομίσητης χούντας. Όπως οι φοιτητές στην Ελλάδα είναι τα “λουμινάκια” του γενικού λαϊκού - ίσως - αγώνα, έτσι και οι φοιτητικές εκλογές ήταν τα “λουμινάκια” της φοιτητικής επανάστασης. Μετά ολόκληρη εξαιτία σχεδόν, πέρσιν αποφασίστηκε να δοθούν εκλογές στους φοιτητές. Για τους ξενοκίνητους δυνάστες του ελληνικού λαού ήταν μια αναπόφευκτη παραχώρηση και ανώδυνη - κατά τη γνώμη τους - για τα σατανικά σχέδιά τους. Όλες σχεδόν οι εκλογές που έγιναν τα περασμένα χρόνια ήταν νόθες. Το ίδιο νόμισαν ότι θα γίνει και με τις φοιτητικές, χωρίς συνέπειες για τούτους. Οι εκλογές όμως, έγιναν η σπίθα της φοιτητικής αναταραχής και των επεισοδίων. Οι πρώτες συγκρούσεις έγιναν στις περσυνές εκλογές. Βαρύ το πέπλο της τρομοκρατίας και της βίας κάλυπτε τους πανεπιστημιακούς χώρους. Είχαν γεμίσει από “φλίικ” - πολύ σικ! έκφραση για τη λέξη “μπάτσος” - που με το παρα-

μικρό έδερναν τους φοιτητές. Η ΕΚΟΦ έκανε και πάλι την εμφάνισή της. Και βγήκε νικήτρια. Πολλά είναι τα γεγονότα και οι παραστάσεις που αναφέρονται στη νοθεία. Για παράδειγμα στην Αθήνα έκαναν τη διαλογή στο δρόμο με αποτέλεσμα να μπερδέψουν ψήφους Χημικού-Φυσικού, στην Πάτρα δε βρήκαν τα ψηφοδέλτια στα καζανάκια των καμπινέδων. Έτσι φούντωσε η αναταραχή και ακολούθησαν τα γνωστά επεισόδια του Πολυτεχνείου και της Νομικής. Ακολούθησαν οι εκλογές στους τοπικούς φοιτητικούς συλλόγους. Σε αρκετούς απ' αυτούς έγιναν τα ίδια. Στους περισσότερους όμως βγήκαν πραγματικοί αντιπρόσωποι των φοιτητών. Έτσι αρχίζει μια καλή δουλειά με τους φοιτητές. Και ταυτόχρονα οι διαμάχες ανάμεσα στις "φράξιες" της αριστεράς. Περισσότερο κερδισμένοι από τούτη την υπόθεση βγήκαν οι Κ. και οι Α. Πιο πολύ όμως η χούντα. Αλλά δεν το εκμεταλλεύτηκε. Ο λόγος απλός: οι υπεύθυνοί της είναι αρκετά ηλίθιοι. Με τις διαμάχες της αριστεράς θα μας είχε διαλύσει (;). Οι Μ. βασικά δεν κατάφεραν πολλά πράγματα γιατί το επαναστατικό τους κήρυγμα δεν έβρισκε απήχηση. Δεν έβρισκε απήχηση γιατί ήταν νωρίς. Μπόρεσε όμως και επηρέασε πολλούς, κυρίως μικρούς, οι οποίοι παρασύρονται από τα φραστικά άψογα επαναστατικά λόγια στις διάφορες συγκεντρώσεις που έγιναν κατά καιρούς στις σχολές. Στο σημείο τούτο θα πρέπει να τονίσουμε ιδιαίτερα το ότι η επαναστατική φρασεολογία δεν κάνει την επαναστατική ταχτική. Χρειάζεται πρώτα ενότητα το φοιτητικό κίνημα για να πετύχει τούτο κάτι. Χρειάζεται και μαζικοποίηση. Φυσικά όλα τούτα είναι δύσκολα μιας και οι ιδεολογικές διαφορές, οι ιδεολογικές βάσεις απέχουν μεταξύ τους. Μήπως όμως οι Μ. θα πρέπει να αναθεωρήσουν τη γενικότερη ταχτική τους, ιδιαίτερα στην Ελλάδα; Η αναθεώρηση κρίνεται αναγκαία και από το γεγονός ότι η ασφάλεια σπάνια κάνει συλλήψεις Μ. Και τούτο γιατί στο φοιτητικό κί-

νημα είναι διασπαστικοί. Ίσως τούτο να βασιίζεται στο ότι οι άνθρωποι που εκπροσωπούν την ιδεολογική αυτή τάση της αριστεράς στην Ελλάδα, είναι άνθρωποι αυταρχικοί, αρχομανείς ή ακόμη και αντιδραστικοί. Αδιάλαχτοι επαγγελματίες επαναστάτες. ‘ Η αν όχι όλοι αυτοί, αλλά οι παρουσιαζόμενοι ως επικεφαλής. Θα πρέπει όμως να προχωρήσουμε για να επανέρθουμε αργότερα. Οι Π. και γενικά η παράταξη κράτησε επιφυλακτικότητα απέναντι στις εκλογές. Ταχτική της παράταξης δεν ήταν να χτυπήσει τις εκλογές ούτε πέρσο, ούτε φέτος. Μια ταχτική αναμονής για να εμφανιστεί στην κατάλληλη στιγμή. Τελικά όλοι οι σύλλογοι καναλιζαρίστηκαν προς τα αριστερά ή κεντροαριστερά. Άρχισε από τις αρχές του φετινού ακαδημαϊκού χρόνου μια συνδικαλιστική προσπάθεια ενημέρωσης του φοιτητικού κόσμου πάνω στα θέματα που τον απασχολούσαν ή έπρεπε να τον απασχολήσουν. Κύριο μέλημα της προσπάθειας ήταν η σύνδεση των φοιτητικών προβλημάτων με τα πολιτικά και κοινωνικά προβλήματα της Ελλάδας. Τούτο ήταν αναγκαίο μετά τις προσπάθειες της κυβέρνησης να δείξει στον πολύ κόσμο, ακόμα και στο φοιτητικό, ότι το πρόβλημα δεν έχει καμία σχέση με τα προβλήματα της χώρας. Η ανακοίνωση της πρυτανείας έδινε την εντύπωση στον κόσμο ότι όλα τα προβλήματα των φοιτητών θα λυθούν. Η φοιτητική απάντηση όμως έδωσε γερό χαστούκι στους πουλημένους εκείνους που θέλησαν να τους ξεγελάσουν. Μπροστά στην ογκούμενη αντίδραση του φοιτητόκοσμου, η κυβέρνηση, με το στόμα του κατά τα άλλα γελοίου τότε υπουργού παιδείας, ανακοίνωσε την επίλυση των προβλημάτων μας. Τι υπέροχο και σιχαμερό θέατρο! Η χούντα αποφάσισε να φέρει πίσω στους στρατευμένους πρωτοπόρους του φοιτητικού αγώνα και να μεταθέσει τα Ν. Δ. που τους στράτευσαν, στην κρίση της μέλλουσας βουλής. Τι χοροϊδία! Αλλά και τι υπεροφία! Σκέφτηκαν ότι μπορούσαν να ξεγελάσουν τους φοιτητές

και δεν σκέφτηκαν ότι οι φοιτητές θα μπορούσαν να τους χαλάσουν τα σχέδια. Έδιναν την τρίτη περίοδο, αναφαίρετο φοιτητικό δικαίωμα που είχε κατακτηθεί μετά από σκληρούς αγώνες. Και ένα ωραίο πρωινό η χούντα ΕΙΕ αποφασίζει να την καταργήσει. Αφηναν όμως να εννοηθεί ότι ήταν τελευταία φορά και έδιναν το δικαίωμα στους καθηγητές να αποφασίσουν τις λεπτομέρειες. Τι λεπτότητα απέναντι στους “ακαδημαϊκούς λειτουργούς”, τι ευγένεια του αφέντη στο γαϊδουρομαθημένο σκυλάκι! Και ο καθένας από εκείνους έλεγε τη μαλακία του. Έτσι βρέθηκε η ΦΜΣ στην Αθήνα, να δίνει ένα μάθημα. Το πανεπιστήμιο είναι για τους κακομαθημένους “μπακάληδες” - θα εξηγήσω μετά γιατί το λέω - η τελευταία επιχείρηση. Δεν μπορούσαν λοιπόν να διαθέσουν και πολύ χρόνο για δαύτη. Μας έφταναν οι ώρες που απασχολιόντουσαν μαζί μας - και μερικά ψώνια από μας, σπαταλούσαν τις ώρες μαζί τους. Στη χάση και τη φέξη πήγαινα και εγώ για να κοιμηθώ. Κυρίως το χειμώνα που κάνει κρύο έξω. Έτσι βρέθηκαν παραπονούμενοι, όχι μόνον οι αγωνιστές φοιτητές, αλλά και αρκετοί από εκείνους που τα διαφέροντά τους δεν ξεπερνούν τα ποδοσφαιρικά. Φούντωσε ακόμη πιο πολύ η αγανάχτηση και με το σκέλος που αφορούσε τις εκλογές. Θα αναθέτανε λέει την οργάνωση των εκλογών και το βγάλσιμο των αποτελεσμάτων σε επιτροπές αριστούχων. Ω! Θαυμάσια! Αριστοκρατικά! Χωρίς να θέλω να παραγνωρίσω τη συμβολή πολλών αριστούχων στο φοιτητικό κίνημα, κατέκρινα την αναγγελία του μέτρου σαν γελοία υπόκλιση στα μελλοντικά στελέχη (ανώτερα, ίσως και ανώτατα), της αστικής τάξης και σαν βρισιά για τους αγωνιστές φοιτητές. Λακεδισμός της χούντας σε φανταστική τάξη (Λέω φανταστική γιατί πιθανώς τα χρονικά περιθώρια για την αστική τάξη, τα περιθώρια ζωής της, θα είναι λίγα. Ναι! Θα είναι λίγα. Τούτο απαιτεί το λαϊκό κίνημα που ενωμένο και αδελφωμένο με το φοιτητικό, μάχεται

ενάντια στην καταπίεση και τους καταπιεστές, ενάντια σε κάθε προσπάθεια εγκαθίδρυσης αστικής διχτατορίας - βλέπε δημοκρατίας). Ακόμη τότε στις εξαγγελίες έλεγαν ότι θα δώσουν και δικαστικούς αντιπροσώπους παραβιάζοντας με τούτο τα ίδια τους τα καταστατικά, που είναι βαθιά ποτισμένα από το φασιστικό πνεύμα των συνταχτών τους. Έκανα τούτη την κριτική - σύντομη άλλωστε - με σκοπό μόνο και μόνο να δείξω τον εμπαιγμό των φοιτητών από τη “δοτή” κυβέρνηση. Ανεξάρτητα από την κριτική θα πρέπει να εξετασθεί η θέση των φοιτητών και μάλιστα των διαφόρων τάσεων απέναντι στις εκλογές. Εκτός των Μ. όλοι οι άλλοι φαίνεται είχαν πάρει “ντιρεκτίβα” να χτυπήσουν τις εκλογές. Απαράδεκτη ερωτοτροπία με τις διοικήσεις παρουσιάστηκε. Ο ρεφορισμός σ’ όλο του το μεγαλείο έκανε την εμφάνισή του στις διάφορες ομιλίες γύρω από το φοιτητικό συνδικαλισμό και τις φοιτητικές εκλογές. Πίστευαν οι υπερασπιστές αυτής της άποψης, της συμμετοχής δηλαδή, ότι έχοντας στα χέρια μας τις διοικήσεις θα μπορούσαμε, και ανάμεσα στους καταπιεστικούς νόμους που είχε θεσπίσει η χούντα, να αγωνιστούμε για την επίλυση των προβλημάτων μας. Οι εκλογές από πρόσχημα για ζυμώσεις είχαν γίνει ήδη αντικειμενικός σκοπός των περισσότερων. Τούτο είναι γεγονός. Η άλλη πλευρά, οι Μ. δηλαδή, ζήτησε πρώτα την κατάργηση του καταπιεστικού ΝΔ 93/69, σαν προϋπόθεση για να κατεβούμε στις εκλογές. Εξ άλλου μια αποχή από τις φοιτητικές εκλογές θα ήταν γερό χτύπημα για τη σχεδιαζόμενη πολιτικοποίηση του καθεστώτος, που δεν είχε σαν σκοπό άλλο από το να νομιμοποιήσει μια νόθη κατάσταση. Τον ίδιο σκοπό είχαν και οι δικές μας εκλογές. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι οι εκλογές θα γινόντουσαν το min στις 15 του Φλεβάρη, οπότε θα ήταν αδύνατον, ακόμη και δικά μας ΔΣ να βγαίνανε, να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για ανοιχτό φοιτητικό αγώνα. Το γεγονός τούτο καθώς

και οι γενικές συνελεύσεις που δεν έδιναν οι διορισμένοι των ΔΣ αποτέλεσε - ευτυχώς - και την άναρχη της έντονης φοιτητικής αντίδρασης. Πρόβλημα παρουσιάστηκε αμέσως με τα κανονικά εκλεγμένα συμβούλια του Πολυτεχνείου. Το πρόβλημα αποφάσισε να λύσει ο υπουργός παιδείας. Πηγαίνοντας στη συνέλευση του πολυτεχνείου δήλωσε ότι θα λύσει το πρόβλημα. Η λύση ήταν και δυναμική. Όπως αυθαίρετα έφευγε από τη δικαιοδοσία της γ.σ. ο προσδιορισμός της ημερομηνίας εκλογών. Χαρακτηριστικά είχε πει ότι στο ένα χέρι έχει το διάταγμα και στο άλλο το χάος - δηλαδή τον Γκαντάφι; πετάχτηκε κάποιος σπουδαστής. Ήρθε όμως μετά τη δήλωση τούτη το χάος για την κυβέρνηση. Άμεσα κινητοποιήθηκαν οι φοιτητές και αποφάσισαν να δώσουν την απάντησή τους στους γελοίους κυβερνητικούς παράγοντες που πίστευαν ότι μπορούν να καταπιέσουν ακόμη περισσότερο, μ' ένα νέο διάταγμα τους φοιτητές. Και η απάντηση δόθηκε. Τα γεγονότα του Πολυτεχνείου ξεσκέπασαν τα ύπουλα σχέδια του τρελού προέδρου και των συντρόφων του - αν είχε. Έδειξαν στον ελληνικό λαό ότι άμα θελήσει θα μπορέσει να διώξει από τον τόπο μας τη χούντα και τη δικτατορία. Θα μπορέσει να διώξει από τον τόπο μας τους Αμερικάνους ιμπεριαλιστές, που εκμεταλλεύονται και καταπιέζουν τον ελληνικό λαό.

Αθήνα 20 του Δεκέμβρη '73

40 χρόνια χωρισμένα στη μέση

Σαράντα χρόνια πολιτικής πορείας χωρισμένα ακριβώς στα δύο: Μέχρι το 1993 οργανωμένη κομματική δραστηριότητα, από εκεί και ύστερα στην ενεργό δημόσια πολιτική χωρίς συμμετοχή σε κομματικές διαδικασίες. Τους τελευταίους μήνες πριν την πτώση της δικτατορίας συνδέθηκα με την αντί-ΕΦΕΕ (αντιδικτατορική φοιτητική παράταξη της ΚΝΕ) και αμέσως μετά εντάχθηκα στην ΚΝΕ. Στο διάστημα 1975-1977 συμμετείχα στο Γραφείο της Τομεακής Οργάνωσης Τοπικών Συλλόγων, όντας παράλληλα και Πρόεδρος του Συλλόγου Μεσσηνίων Φοιτητών (μέχρι το 1976). Από το 1977 μέχρι το 1980 Γραμματέας του Νομαρχιακού Συμβουλίου Μεσσηνίας της ΚΝΕ και μέλος του Γραφείου Περιοχής Ανατολικής Πελοποννήσου της Οργάνωσης. Ακολούθησε η στράτευση και από το 1982 μέχρι το 1986 ήμουν ανταποκριτής του “ΡΙζοσπάστη” στους 5 Νομούς της Νοτιοανατολικής Πελοποννήσου, μέλος του Γραφείου της Νομαρχιακής Επιτροπής Μεσσηνίας και της Επιτροπής Περιοχής του ΚΚΕ. Στις εκλογές του 1985 που έγιναν με λίστα ήμουν επικεφαλής του ψηφοδέλιου του ΚΚΕ στη Μεσσηνία, θέση εξαιρετικά τιμητική καθώς στο ψηφοδέλτιο συμμετείχαν προσωπικότητες της αριστεράς και της αντίστασης όπως ο Βασίλης Βενετσανόπουλος και ο Ντίνος Μακρόπουλος. Υποψήφιος δήμαρχος Καλαμάτας της Δημοτικής Αγωνιστικής Ενότητας το 1986 εκλέχτηκα δημοτικός σύμβουλος (όπως και το 1990 όταν ο Συνασπισμός και το ΚΚΕ

συνεργάστηκαν με το ΠΑΣΟΚ). Γραμματέας της Οργάνωσης Καλαμάτας και μέλος του Γραφείου της Επιτροπής Περιοχής του ΚΚΕ μετά τους σεισμούς. Στις εκλογές του Ιουνίου 1989 εκλέχτηκα βουλευτής Μεσσηνίας με το ψηφοδέλτιο του Συνασπισμού, ενώ ήμουν υποψήφιος και στις εκλογές του Νοεμβρίου 1989 και Απριλίου 1990. Στο 13ο Συνέδριο του ΚΚΕ (Φεβρουάριος 1991) εκλέχτηκα μέλος της Κεντρικής Επιτροπής, από όπου και αποχώρησα μαζί με άλλα 38 μέλη της τον Ιούνιο του 1991. Μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του Συνασπισμού μέχρι το 1993 όταν παραιτήθηκα διαφωνώντας με τη στάση του κόμματος απέναντι στη συνθήκη του Μάαστριχτ, στο ζήτημα της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, στις συνεργασίες με το ΠΑΣΟΚ αλλά και την εν γένει κατάσταση στο εσωτερικό του κόμματος. Αυλαία τέλους για την οργανωμένη πολιτική δραστηριότητα, η παρά τις διαφωνίες συμμετοχή μου στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας του Συνασπισμού τον Οκτώβριο του 1993. Πρώτη - ενδεχομένως και τελευταία - καταγραφή αυτής της πορείας για λόγους σεβασμού στην πολιτική ιστορία και αποτύπωσης της επίδρασης που είχε στην προσωπική μου πορεία η συμμετοχή στο αντιδικτατορικό φοιτητικό κίνημα.

Ένας από τους χιλιάδες του Πολυτεχνείου

Είχαμε περάσει ένα θερμό χειμώνα. Τον ζέστανε η πυρκαγιά της Νομικής στην καρδιά του Φλεβάρη. Η δεύτερη απόπειρα το Μάρτη. Το κυνηγητό της άνοιξης στους δρόμους της Αθήνας. Με κάθε ευκαιρία.

Ηρθε το καλοκαίρι και οι δικτάτορες άρχισαν να παίρνουν μέτρα. Νόμισαν πως με τη στράτευση πολύ γνωστών συνδικαλιστών θα περνούσαν ήρεμο φθινόπωρο.

Εκαναν λάθος. Γιατί έριξαν λάδι στη φωτιά που δεν ήθελε και πολύ για να αγκαλιάσει τους νέους ανθρώπους. Πίστευαν ίσως ότι «η γενιά του Γουέμπλεϊ» ήταν δική τους.

Ανοιξαν τα πανεπιστήμια και βρεθήκαμε πάλι στα γνωστά μας λημέρια. Η πρώτη διαδήλωση ήταν για μια άλλη χούντα: Εκείνη του Πινοσέτ που ματοκύλισε τη Χιλή του Αλιέντε. Συγκρούσεις στην Πανεπιστημίου με όρους άνισους.

Συνελεύσεις και κάθε τόσο έσκαγε μύτη και μία διαδήλωση στις διαδρομές από το Πανεπιστήμιο στο Πολυτεχνείο.

Το μνημόσυνο του «Γέρου της Δημοκρατίας» και ο πετροπόλεμος με την Αστυνομία. Αγριοι ξυλοδαρμοί

στην περιοχή γύρω από τους στύλους του Ολυμπίου Διός, και η βαρβαρότητα κάνει φωτογραφικά το γύρο του κόσμου.

Τα αίματα ανάβουν.

Θεωρητικές συζητήσεις στα αμφιθέατρα και διαμάχες τακτικής. Ήταν η κρίσιμη φάση που θα καθόριζε και την εξέλιξη. Λίγοι στις παρατάξεις πολλοί στους δρόμους. Το αυθόρμητο μεγαλουργούσε, η φήμη γινόταν είδηση και η γενίκευση της αντίδρασης δεν θα αργούσε πολύ.

Προετοιμαζόταν στα υπόγεια της Αθήνας που ήταν αποκλειστικό... προνόμιο των φοιτητών. Άλλοτε οργανωμένα από φοιτητές-μέλη των παρατάξεων ή οργανώσεων νεολαίας και με χίλιες προφυλάξεις καθώς δεν ήξερες μέχρι που έχει βάλει χέρι το σπουδαστικό της ασφάλειας. Άλλοτε από ένστικτο καθώς η ατμόσφαιρα μύριζε μπαρούτι.

Προετοιμαζόταν στις μπουάτ της Πλάκας που ανοιχτά πια φιλοξενούσαν «τα απαγορευμένα». Στις ταβέρνες που καταστρώνονταν χαμηλόφωνα τα σχέδια.

Στα γραφεία των σπουδαστικών συλλόγων της επαρχίας που είχαν γίνει νόμιμα στέκια δημόσιας συζήτησης για όλα. Είχαν δημιουργηθεί ακόμη και ομάδες που επεξεργάζονταν μεγάλα κεφάλαια της κοινωνικής και οικονομικής ζωής του τόπου.

Το δικό μας στέκι βρισκόταν κάπου στη Σολωμού. Το καλοκαίρι είχαμε καταφέρει να αλλάξουν οι συσχετισμοί στο συμβούλιο και να επικρατήσουν οι δυνάμεις που αντιμάχονταν τη δικτατορία. Οι ξυλοδαρμοί του χειμώνα δεν έφτασαν για να μείνει ο σύλλογος προσκολλημένος στη χούντα. Ο σύλλογος άνοιξε. Εκατοντάδες φοιτητές γράφτηκαν μέλη του μέσα σε 1-2 μήνες.

Ζύμωση, ψηστήρι για την κατεύθυνση της επανάστασης και την τακτική της. Νεολαίες, ανεξάρτητοι, ανυποφίαστοι και απλώς αντίθετοι με τη χούντα.

Διαλέξεις από τους πιο... ξεθαρρεμένους -αλλά και μεγάλους- συλλόγους. Οι Κρήτες για το εκπαιδευτικό σύστημα, οι Κωνσταντινουπολίτες για το Κυπριακό και τα πετρέλαια της Μέσης Ανατολής. Δεν ήταν και λίγο πράγμα να μιλάει για τα ζητήματα αυτά ο μακαρίτης ο Κώστας Χατζηαργύρης. Με ακροατήριο φοιτητές και... ασφαλίτες του σπουδαστικού.

Όλα τούτα ίσως δε λένε τίποτε στους νεότερους ή σε όσους δεν τα έζησαν. Σπασμένα κομμάτια μνήμης, εικόνες που έρχονται από μια εποχή στην οποία τίποτε δεν ήταν αυτονόητο. Διαδρομές υπογείων ρευμάτων που έβγαιναν στην επιφάνεια με τους πιο διαφορετικούς τρόπους. Το «πείραμα Μαρκεζίνη» απαιτούσε χαλάρωση των περιορισμών στις κινήσεις των φοιτητών, ανοχή σε ό,τι οι δικτάτορες θεωρούσαν ανώδυνο. Ενα κλίμα ευφορίας αλλά και μαχητικής διάθεσης διαπερνούσε τα πανεπιστήμια. Η στιγμή της σύγκρουσης πλησίαζε αλλά κανένας δεν μπορούσε να προσδιορίσει τη μορφή της.

Το αυθόρμητο κυριαρχούσε και ενισχύθηκε από την εξέγερση των φοιτητών της Ταϊλάνδης.

Ημαστε έτοιμοι για τις φοιτητικές εκλογές. Αυτή τη φορά η χούντα δεν είχε περιθώρια βίας και νοθείας. Και τις φοβόταν. Ο υπουργός Παιδείας της χούντας Σιφναίος αναλαμβάνει να καθαρίσει: Την Τρίτη 13 Νοέμβρη καταφθάνει στο Πολυτεχνείο και προσπαθεί να πείσει τις επιτροπές αγώνα των σπουδαστών και τη σύγκλητο του ιδρύματος ότι δεν πρέπει να ζητάνε και να συζητάνε για φοιτητικές εκλογές. Με περισσό θράσος δηλώνει πως έχει το νομοσχέδιο για τις φοιτητικές εκλογές στην τσέπη του, τις προγραμματίζει για μετά τις «βουλευτικές» του Μαρκεζίνη και ή το δεχόμαστε ή θα γίνει αιματοχυσία να ξεσπάσουν διαδηλώσεις.

Την άλλη μέρα το πρωί αρχίζουν συνελεύσεις στο Πολυτεχνείο και τη Νομική.

Στα αμφιθέατρα της Νομικής φθάνει η πληροφορία:
Στο Πολυτεχνείο πέφτει ξύλο.

Ακούσαμε τη διαδήλωση να κατηγορίζει από τη Νομική προς το Πολυτεχνείο.

Δεν θέλαμε τίποτε περισσότερο για να παρατήσουμε τα αμφιθέατρα και τα εργαστήρια. Δεν υπήρχε άλλωστε και πολύ μυαλό για σπουδές εκείνο το φεγγάρι.

Στο Πολυτεχνείο δεν βρήκαμε... μάχες με τους αστυνομικούς. Βρήκαμε στα σκαλιά της Αρχιτεκτονικής το Στέφανο, την Ιωάννα, το Νίκο και πολλούς άλλους να δίνουν μάχες για το αν θα πρέπει ή όχι να καταληφθεί το Πολυτεχνείο. Πως πρέπει να προχωρήσει η επανάσταση. Μέσα συνεχίζονταν οι συνελεύσεις των σπουδαστών του Πολυτεχνείου.

Συνέλευση στα σκαλιά. Η απόφαση διά βοής. Δεν μπορούσε ούτε διαφορετικά να γίνει, ούτε να είναι διαφορετική. Η σύγκρουση ήταν το ζητούμενο. Η ψευδαίσθηση για τη δύναμη των φοιτητών και την αδυναμία των δικτατόρων κυριαρχούσε. Οι συσχετισμοί δυνάμεων, οι στρατηγικές, το «ορθόδοξο» ήταν ψιλά γράμματα. Η επανάληψη της Νομικής σε ένα χώρο που δεν ήταν απομωμένος συγκινούσε.

Οι πόρτες έκλεισαν, οι αστυνομικοί έζωσαν το κτήριο. Αυτή τη φορά όμως είχαμε... λύσεις. Τα νεράτζια ήταν πρώτης τάξεως όπλο-επίθεση καθώς μάλιστα τα πετούσαμε εκ του ασφαλούς. Ο κλοιός τέντωσε, οι δουλειές έκλεισαν, όλη η Αθήνα μαθαίνει τα γεγονότα. Δεν χρειάστηκε να κυκλοφορήσουν εφημερίδες. Τα λεωφορεία και τα τρόλεϊ περνούν έμφορτα κόσμο που μεταφέρει από τη μια άκρη της Αθήνας στην άλλη τα νέα.

Αρχίζουμε να γινόμαστε περισσότεροι. Ολόκληρα πλήθη ξεθαρρεύουν και μπαινοβγαίνουν στο Πολυτεχνείο. Άλλοι για να μείνουν, άλλοι για να φέρουν τρόφιμα. Αυτή τη φορά είχαμε εξασφαλίσει τον...

ανεφοδιασμό, στη Νομική μας είχε τσακίσει η πείνα καθώς δεν μπορούσε να πλησιάσει κανένας.

Η κατάληψη είναι γεγονός και όλοι προσαρμόζουν την τακτική τους πάνω στην πραγματικότητα που διαμορφώνεται. Και η ζωή πέρα από το αυθόρμητο αρχίζει να οργανώνεται. Οι χιλιάδες άνθρωποι δεν μπορεί να συμβιώσουν χωρίς στοιχειώδη τάξη αλλά και σκοπό περιμένοντας μόνο τους επόμενους που θα προστεθούν.

Αρχίζουν οι συνελεύσεις κατά σχολές πλέον και η οργάνωσή τους γίνεται μέσα από τα megάφωνα των εγκαταστάσεων του συγκροτήματος. Η προκήρυξη των φοιτητών δεν είναι μια απλή υπόθεση. Συζητιέται στις συνελεύσεις και μαζί της όλα τα πολιτικά προβλήματα της χώρας. Το αίσθημα κοινό: Να φύγει η χούντα. Για το «πώς» και «τι» παίρνουν φωτιά τα αμφιθέατρα. Συζητήσεις επί συζητήσεων, οξύτητες, φωνές, απανωτές ψηφοφορίες. Ακόμη και για ζητήματα που πολλοί δεν καταλάβαιναν. Τίποτε το πιο φυσιολογικό κάτω από τους όρους που διαμορφώνονταν.

Όσο πηγαίνουμε προς το βράδυ ο κόσμος πυκνώνει. Μέσα και έξω από το Πολυτεχνείο. Τα συνθήματα εκφράζουν τις αντιδικτατορικές διαθέσεις των συγκεντρωμένων: «Λαέ πεινάς, γιατί τους προσκυνάς;». «Εξή χρόνια αρκετά, δεν θα γίνουμε εφτά». «Δεν περνάει ο φασισμός». «Συμπαράσταση λαέ». «Επανάσταση λαέ». «Μαριεζίνη μασκαρά». «Δημοκρατία και όχι κοροϊδία». «Κάτω η χούντα». «Κάτω ο Παπαδόπουλος». «Λαέ, λαέ ή τώρα ή ποτέ». «Απόψε πεθαίνει ο φασισμός».

Βγήκε και η πρώτη Συντονιστική Επιτροπή. Μέσα στην αναταραχή κατορθώνει να επιβάλει έναν έλεγχο σε ορισμένα πράγματα. Διανομή τροφίμων, megάφωνα, ο πρώτος πομπός.

Η νύχτα έπεσε, ο κόσμος αραιώσε, το αίσθημα του φόβου ότι μπορεί να βρεθούμε μπροστά σε αστυνομική επίθεση άρχισε να πλανιέται. Οργανώθηκαν οι ομάδες

περιφρούρησης. «Περίπολα» κατά ομάδες στον αυλό-γυρο... οπλισμός με καρεκλοπόδαρα, ξύλα, πέτρες και νεράτζια. Το κρύο άρχισε να τσουίζει. Κάποιοι έκλεβαν έναν ύπνο στα έδρανα. Κάποιο άλλοι συζητούσαν έντονα τις εξελίξεις.

Καθώς περνούσε η ώρα και η επίθεση δεν γινόταν τα πράγματα χαλάρωναν. Όσο μπορούσαν μέσα σε ένα τέτοιο κλίμα. Η αυγή μας βρήκε κομμένους από την αγρύπνια. Ισως και με πεσμένο το ηθικό καθώς δεν βλέπαμε ακόμη την Αθήνα να κατεβαίνει σύσσωμη.

Τα συνθήματα έγιναν πιο πολιτικά, άρχισαν να ακουμπάνε το πολιτικό πρόβλημα της χώρας, καθοδηγούνται πλέον από τη Συντονιστική Επιτροπή: «Ελευθερία». «Δημοκρατία». «Εξω οι Αμερικάνοι». «Εξω ο βος στόλος». «Εξω από το ΝΑΤΟ». «Εργάτες, αγρότες και φοιτητές». «Ψωμί, παιδεία, ελευθερία». «Ενας είναι αρχηγός, ο κυρίαρχος λαός».

Από το μεσημέρι το κλίμα άλλαξε και πάλι. Η προσέλευση του κόσμου μεγαλώνει απότομα, οι χώροι γεμίζουν ασφυκτικά μέσα και γύρω από το Πολυτεχνείο. Καταφθάνουν τρόφιμα και φάρμακα. Η εσωτερική οργάνωση γίνεται καλύτερη. Έχει ακόμη και... συσσίτιο. Τα μαγειρεία της λέσχης του Πολυτεχνείου λειτουργούν και προσφέρουν ζεστό φαγητό: Φασόλια, φακές, ψωμί και ό,τι άλλο καταφθάνει απέξω.

Η νύχτα ήταν θερμή: Θυελλώδεις συνελεύσεις για την εκλογή νέας Συντονιστικής Επιτροπής. Τα μάτια πρησμένα από την αγρύπνια και το τσιγάρο, την ένταση στα αμφιθέατρα.

Ο κόσμος γύρω από το Πολυτεχνείο έχει αραιώσει. Εμείς στις θέσεις μας, εκεί που έλαχε στον καθένα. Γύρω από τα κάγκελα του Πολυτεχνείου πηγαδάκια. Οι μέσα με τους έξω. Κάποια στιγμή περνούν από εκεί και ορισμένοι πολιτικοί συζητούν με τους φοιτητές. Προσπαθούν και αυτοί να καταλάβουν πώς πάνε τα πράγματα, νου-

θετούν την προσοχή, μεταφέρουν πληροφορίες ότι «κάτι μεγάλο ετοιμάζεται».

Στα αμφιθέατρα ο πυρετός συνεχίζεται. Συνελεύσεις φοιτητών, συνελεύσεις ομάδων, οργανώσεις και απλοί άνθρωποι σε ένα κουβάρι ατέλειωτων συζητήσεων, γενικής συμφωνίας αλλά και έντονων διαφωνιών.

Η «μεγάλη» Παρασκευή μας βρήκε μέσα σε ένα κλίμα απερίγραπτου ενθουσιασμού. Πλήθη πολιτών καταφθάνουν. Το κέντρο της Αθήνας είναι «δικό μας». Διαδηλώσεις ξεκινάνε από το Πολυτεχνείο σε διάφορες κατευθύνσεις, ενώνονται με άλλες που έρχονται προς το Πολυτεχνείο, γενικός ξεσηκωμός. Τον απεικονίζουν οι φωτογραφίες που έμειναν από εκείνη την εποχή. Ακόμη και τα Μέσα Μαζικών Μεταφορών γίνονται κινούμενοι προπαγανδιστές της εξέγερσης: Γεμίζουν συνθήματα καθώς περνούν έξω από το χώρο του Πολυτεχνείου.

Η Συντονιστική Επιτροπή καταφέρνει μετά από πολύωρες συζητήσεις και ταλαντεύσεις να εκδώσει την πασίγνωστη ανακοίνωσή της για τους στόχους της εξέγερσης το μεσημέρι της Παρασκευής.

Όσο μαζεύεται κόσμος, τόσο μαζεύονται και σύννεφα. Οι πληροφορίες φθάνουν η μία πίσω από την άλλη, μιλούν για κινήσεις και μετακινήσεις στρατευμάτων. Ερχόταν Σαββατοκύριακο και γινόταν φανερό πως θα έβγαινε όλη η Αθήνα στους δρόμους.

Η λογική έλεγε «αποχώρηση» αλλά δεν τολμούσε κανένας εκείνες τις ώρες να βάλει τέτοιο ζήτημα. Ενα αίσημα «ελεύθερων πολιορκημένων» είχε κατακυριεύσει τον κόσμο που αντιλαμβανόταν ότι πλησιάζει η ώρα που η χούντα θα άπλωνε το σιδερένιο της χέρι.

Κατά τις 7 το βράδυ άρχισε η αντίστροφη μέτρηση. Η Αστυνομία άρχισε να χτυπά χωρίς έλεος ξεκινώντας τις εκκαθαρίσεις μακριά από τους χώρους του Πολυτεχνείου. Οι πληροφορίες φθάνουν στο χώρο του Πολυτεχνείου. Μιλάνε για νεκρούς. Έντονες συζητήσεις για το

τι να κάνουμε. Οι περισσότεροι μένουν. Έτσι και αλλιώς πολλοί από αυτούς που επιχειρούσαν να απομακρυνθούν βρίσκονταν εγκλωβισμένοι στον τεράστιο κλοιό των αστυνομικών δυνάμεων.

Τα δακρυγόνα αρχίζουν να κάνουν τη δουλειά τους. Μέσα στο Πολυτεχνείο δημιουργείται αφόρητη κατάσταση. Η ατμόσφαιρα πνιγηρή. Κάποιος βρέθηκε με ένα κουτί βαζελίνη. Τη βάλουμε κάτω από τα μάτια για να απορροφά τα αέρια. Κάποιος έριξε την ιδέα να βάλουμε φίλτρα από τσιγάρα στη μύτη. Το Πολυτεχνείο όμως είχε γίνει ανοιχτός θάλαμος αερίων. Χωρίς διέξοδο. Είχαμε εγκλωβιστεί σαν τα ποντίκια στη φάκα. Σειρήνες ασθενοφόρων. Κροτάλισμα όπλων. Σκηνές από πολεμικές ταινίες. Η αγωνία στο κατακόρυφο. Περιφερόμαστε περιμένοντας τα χειρότερα, κοιτάζοντας να μην σκάσει στο κεφάλι μας κανένα δακρυγόνο. Εσκαγαν δίπλα και μας ανάγκαζαν σε ενστικτώδεις μετακινήσεις.

Μεσάνυχτα και η ώρα της τελικής εκκαθάρισης έφθασε. Βρισκόμαστε μπροστά στα σκαλιά της Αρχιτεκτονικής, το τανκ εμφανίζεται από το στενό απέναντι από την είσοδο του Πολυτεχνείου.

«Είμαστε άοπλοι». Ο ραδιοσταθμός του Πολυτεχνείου απευθύνει εναγωνίες εκκλήσεις. «Χρειαζόμαστε γιατρούς και φάρμακα». Εχουμε τραυματίες ακόμη από την πολιορκία.

Οι ερπύστριες αρχίζουν να κινούνται κάνοντας ανατριχιαστικό θόρυβο. Μετακινείται αργά, σταματάει και ξεκινάει πάλι. Ο τεράστιος προβολέας φωτίζει το χώρο μέσα στο Πολυτεχνείο.

Κάνουμε μερικά βήματα μπροστά. Ίσως ελπίζοντας ότι δεν θα προχωρήσει άλλο, ότι εκβιάζει την αποχώρηση. Δεν είχαμε συνειδητοποιήσει τον τελικό σκοπό.

Το τανκ προχωρεί, η πόρτα πέφτει παίρνοντας μαζί της ό,τι υπήρχε εκεί. Είδαμε τους ανθρώπους να πέφτουν, γυρίσαμε πίσω προς τα σκαλιά. Μπρος γκρεμός

και πίσω ρέμα. Ηταν βέβαιο πως όσοι έμπαιναν στο κτήριο της Αρχιτεκτονικής διάλεξαν τη σύλληψη.

Σε δευτερόλεπτα αποφασίσαμε την ηρωική έξοδο με την ελπίδα πως μπορεί να έχουμε καλύτερη τύχη. Πού να ξέραμε τι γίνεται έξω στην πραγματικότητα.

Το ταγκ προχωράει, μερικές παρέες κατευθυνόμαστε προς την έξοδο. Ο περιβόητος «αξιωματικός με το φουλάρι», κρατώντας το πιστόλι κινείται παράλληλα προς το ταγκ βρίζοντας χυδαία, χτυπώντας με χέρια και με πόδια όσους περνούν δίπλα του.

Βρεθήκαμε στην Πατησίων. Μαύριζε ο τόπος από τις στολές των αστυνομικών. Με τα όπλα στα χέρια χτυπούσαν με τον υποκόπανο όποιον έπεφτε πάνω τους. Χτυπούσαν κλωτσιές όποιον προλάβαιναν.

Σταυροδρόμι: Κατά πού να γείρεις; Αυτοί που κινήθηκαν προς την Τσοίτσα βρέθηκαν μέσα στα πυρά των ακροβολιστών που χτυπούσαν αδιάκριτα από τις ταράτσες των πολυκατοικιών.

Σταθήκαμε περισσότερο τυχεροί. Φθάσαμε στη Στουρνάρα. Μπροστά από το θέατρο «ΑΛΦΑ» ένα... σύνταγμα αστυνομικών κλείνει το δρόμο. Στροφή προς τα Εξάρχεια. Πυροβολισμοί, κραυγές, απειλές και τα πόδια στο κεφάλι. Σπάζει και η πόρτα της Στουρνάρα και φεύγουν οι φοιτητές. Κάποιοι μας είπαν πως την έσπασαν οι φαντάροι και έδωσαν διέξοδο.

Βρήκαμε μια πόρτα πολυκατοικίας σπασμένη. Ανεβήκαμε τα σκαλιά, δεν βρήκαμε κανέναν. Στην ταράτσα και από εκεί σε άλλη ταράτσα μέχρι να βρούμε... παρέα. Τη βρήκαμε στα σκαλιά μιας πολυκατοικίας που κρέμονταν οι άνθρωποι σαν τσαμπιά.

Απόλυτη ησυχία. Να μην ακουστεί τίποτε έξω. Μια κοπέλα είναι έγκυος. Κρίσεις υστερίας. Τα διαμερίσματα παραμένουν κλειστά, οι πυροβολισμοί συνεχίζονται ακατάπαυστα, ένα κουδούνι της πολυκατοικίας χτυπάει, ακούγονται φωνές.

Αγωνία αλλά κανένας δεν βρέθηκε να ανοίξει.

Οι κυνηγημένοι στους δρόμους αραιώνουν, κάθε τόσο όμως ακούγονται φωνές. Όλο και κάποιιοι που ξεμυτίζουν συλλαμβάνονται.

Κάποιος στα σκαλιά έχει τρανζίστορ. Προσπαθούμε από εκεί να μάθουμε τα νέα. Τέρμα ο Μαρχεζίνης. Αγωνία για το τι θα ακολουθήσει. Ξημερώνει και βρισκόμαστε ακόμη στριμωγμένοι στα σκαλιά. Ακούγεται ο πρώτος θόρυβος των αστικών λεωφορείων που κινούνται στα προκαθορισμένα δρομολόγια. Ξεθαρρεύουμε.

Ο αστυνομικός κλοιός έχει χαλαρώσει. Η χούντα στο Πολυτεχνείο πλένει το έγκλημά της. Κάποιοι βγάζουν το κεφάλι μέχρι την είσοδο και βλέπουν να κυκλοφορούν άνθρωποι. Οι πρώτοι βγαίνουν, οι ένοικοι ειδοποιούν ότι οι δρόμοι είναι σχετικά ελεύθεροι.

Η τελευταία πράξη έχει γραφτεί. Στο λεωφορείο ο κόσμος κλαμένος. Άλλος από τα δακρυγόνα, άλλος από τη συγκίνηση, άλλος και από τα δύο μαζί.

Μνήμες.

Τούτες τις μέρες όλοι επιδίδονται σε «κοπτική-ραπτική» μηνυμάτων.

Ράβουν το κοστούμι-μήνυμα που ταιριάζει στην πολιτική τους.

Όλοι δηλώνουν παρόντες.

Πράξεις χωρίς νόημα.

Το Πολυτεχνείο δεν είναι αναλώσιμο σε τρέχουσες πολιτικές.

Είναι μια από τις μεγάλες στιγμές του λαού μας.

Και έτσι πρέπει να μείνει.

*“Ελευθερία” 16 Νοεμβρίου 1997.
Αναδημοσιεύτηκε στις 17 Νοεμβρίου 2001*

25 χρόνια μετά...

Ενα τέταρτο του αιώνα. Τόση απόσταση μας χωρίζει από τον ξεσηκωμό του Πολυτεχνείου. Χρόνος πολύς και το συνειδητοποιεί απόλυτα κανένας όταν αρχίζει να μετράει σε μέρη του αιώνα. Ο χρόνος κύλησε, τα πράγματα άλλαξαν.

Και μαζί τους οι άνθρωποι.

Τίποτε το παράξενο.

Κοιτάξεις τις φωτογραφίες στα αφιερώματα των εφημερίδων.

Και αναγνωρίζεις καταστάσεις και πρόσωπα.

Διαδηλώσεις στο κέντρο της Αθήνας.

Σε μια εποχή που “όλα τάσκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά”. Παλληκαρίσια πράγματα όταν ο κίνδυνος του άγριου ξυλοδαρμού, της σύλληψης και των βασανιστηρίων παραμονεύει στο επόμενο στενό. Όταν αυθόρμητα αλλά και με συναίσθηση του κινδύνου αποφασίζεις να ενώσεις τη φωνή σου με αυτή των συντρόφων και συμφοιτητών σου. Όταν αποφασίζεις να έρθεις πρόσωπο με πρόσωπο, με τη βαρβαρότητα όποια μορφή και αν έχει αυτή.

Στην ταράτσα της Νομικής.

Με την ελπίδα πως δεν θα μείνετε μόνοι αλλά θα προστρέξουν και άλλοι που συμμερίζονταν το δικό σας αγώνα. Εγκλωβισμένοι στο κτήριο αλλά με την ελπίδα να φτερουγάει. Νηστικοί και κατάκοποι από την αϋπνία, χορτάτοι από την ιδέα του ξεσηκωμού. Αντιμέτωποι με τους εισβολείς μπάτσους και ασφαλίτες που λιανίζουν όποιον βρουν μπροστά τους, γεμίζουν τα κρατητήρια μετά την έφοδο.

Στις αίθουσες των σχολών.

Με τις προκηρύξεις και τα φυλλάδια κρυμμένα κάτω από τα ρούχα σου. Με τον ασφαλίτη του σπουδαστικού

στη γωνία και στη διπλανή αίθουσα να κόβει φάτσες αναζητώντας από την έκφραση του προσώπου και τα καρφώματα, εκείνον που κουβαλάει το υλικό.

Ψιθυριστά και στη συνέχεια φωναχτά με τους συμφοιτητές σου στις συνελεύσεις.

Και μετά πάλι στους δρόμους.

Με περισσότερη δύναμη, με περισσότερους ανθρώπους στο πλάι σου. Με το μηχανισμό των χαφιέδων κατά πόδας. Με πολλούς από τους συντρόφους σου στο στρατό για να αδυνατίσει ένα κίνημα που αναπτύσσεται με τους δικούς του ρυθμούς, με νέα πρόσωπα κάθε φορά μπροστά.

Και μετά το Πολυτεχνείο.

Η κατάληψή του μέσα από αντιμαχόμενες απόψεις τακτικής και υπό την πίεση του αυθόρμητου. Με τον κόσμο της Αθήνας να αγκαλιάζει το χώρο και τους ανθρώπους. Με την οργάνωση της ζωής των εξεγερμένων και αυτών που προσέτρεχαν κατά χιλιάδες. Με το ραδιοφωνικό σταθμό να κινητοποιεί όλο και περισσότερο κόσμο να σπάξει το τείχος σιωπής που επέβαλλαν οι συνταγματάρχες.

Η μεγάλη έξοδος.

Τα πράγματα στην κόψη του ξυραφιού. Απόφαση για επέμβαση. Δακρυγόνα. Μάχες στους δρόμους της Αθήνας. Νεκροί. Τανκς, στρατός και Αστυνομία στο Πολυτεχνείο. Ακροβολιστές στις γωνίες. Και πάλι νεκροί. Συλλήψεις και βασανιστήρια. Οι μάνικες ξεπλένουν το αίμα και τη ντροπή της χούντας.

Εικόνες εποχής.

Να φύγει η χούντα. Και μετά οι αναλύσεις, η μάχη για τα συνθήματα, για το χαρακτήρα του αγώνα, για την επόμενη ημέρα από την ανατροπή της χούντας. Εφυγε κάτω από το βάρος του ξεσηκωμού, της δυσφορίας και των ανομημάτων της.

Και το καλοκαίρι η “μεταπολίτευση”.

Το άνοιγμα ενός μεγάλου κύκλου που κρατάει περισσότερο από δύο δεκαετίες. Ενός κύκλου που περικλείει μια ιστορικότητα στη διαμόρφωση της σύγχρονης δημοκρατίας και ενός πολιτικού συστήματος που “γέρασε” γρήγορα εκδηλώνοντας όλα τα σημάδια της αποσύνθεσης.

Και τα πρόσωπα γράφουν ιστορία.

Στις φωτογραφίες “επώνυμοι” και “ανώνυμοι”.

Η γενιά των “σαραντάρηδων” που κοντεύουν πια τα πενήντα, μια γενιά κουρασμένη πολιτικά με τα σημάδια του πρόωρου γήρατος. Χωρίς τη φρεσκάδα του καινούργιου αφού στήριξε και αναδείχθηκε από το παλιό καθετόντας τους χυμούς της γνώσης και της νιότης.

Και φυσικά υπάρχουν οι εξαιρέσεις που έρχονται να επιβεβαιώσουν τον κανόνα. Υπάρχουν οι αντιστάσεις στη λογική του απάνθρωπου εκσυγχρονισμού, στην ιδεολογία της αρπαχτής, στον αρχοντοχωριάτικο νεογιαπισμό και στο πολιτικό μόντελιγκ.

Και οι “ανώνυμοι” χαμένοι μέσα στο πλήθος και τη δίνη της κοινωνικής αποσύνθεσης. Φορτωμένοι όλα εκείνα που φέρνει η βιολογική ωριμότητα σε μια κοινωνία που η αλληλεγγύη και η συλλογικότητα αποτελούν είδος εν ανεπαρκεία.

Όσο για εκείνους που υπηρέτησαν τη χούντα -ακόμη και μέσα στο Πανεπιστήμιο- ο χρόνος ήταν αρκετός για να περάσουν από την “κολυμβήθρα του Σιλβάμ” και να διεκδικούν δημοκρατικές περγαμηνές. Μπορεί να τους βρεις μπροστά σου ακόμη και στο γιορτασμό... έμπλεους συγκίνησης για την 25ετία.

Σήμερα πολλοί θα βγουν στους δρόμους.

Κατά ομάδες με τα δικά τους συνθήματα ή συστεγασμένοι υποχρεωτικά κάτω από κάποια συνθήματα που φρόντισαν να κατασκευάσουν κάποιοι γι’ αυτούς και χωρίς αυτούς.

Όμως μετά από 25 χρόνια το Πολυτεχνείο αναζητά την αποκατάστασή του.

Αναζητά τη νέα συλλογικότητα, την κοινωνική αλληλεγγύη, την αντίσταση σε εκείνα που πληγώνουν το κοινωνικό σώμα.

Αναζητά τη θέση που του αξίζει στη σύγχρονη ιστορία και την απαλλαγή του από την κομματική (και οποιαδήποτε άλλη) ιδιοποίηση.

Η ακτινοβολία του μπορεί να αποτελεί πηγή έμπνευσης.

Μπορεί να δίνει στις νεώτερες γενιές το μήνυμα της αντίστασης.

"Ελευθερία" 17 Νοεμβρίου 1998

Μνήμη Πολυτεχνείου

Ημέρα μνήμης. Γι' αυτούς που έχουν αλλά και για εκείνους που θέλουν να έχουν μνήμη. Μνημόσυνα, παρελάσεις, διαγγέλματα από εκείνους που προσπαθούν να φέρουν τη μνήμη στα μέτρα τους. Και ολίγοι ή περισσότεροι βανδαλισμοί ως αλατοπίπερο στα δελτία των 8, ανάμεσα σε οσμές σκανδάλων, την αναγγελία της... Δευτέρας Παρουσίας λόγω της κρίσης και ολίγη από Καρβέλα για να μην ξεχνάμε τα... πρότυπα που φιλοτεχνούν οι εγκέφαλοι της σόου μπιζ και της τηλεοπτικής αποχαύνωσης.

Και όμως η μνήμη υπάρχει και δεν δικαιώνει τίποτε περισσότερο από το ανυπότακτο της νεολαίας, την δύναμη της αντίστασης και τη δυναμική της ενιαίας πάλης μέσα από την διαφορετικότητα και τις συγκρούσεις πολιτικών αντιλήψεων. Για την ελευθερία, τη δημοκρατία, την κοινωνική δικαιοσύνη και έναν άλλο κόσμο της ειρηνικής συνύπαρξης, της ισότητας, πολύχρωμο και απαλλαγμένο από εξαρτήσεις και διακρίσεις.

Το κλίμα βαρύ, ο φόβος διάχυτος, τα όργανα της χούντας παντού. Και σιγά-σιγά τα αμφιθέατρα άρχισαν να γεμίζουν, οι φοιτητές να αφήφούν τον κίνδυνο, οι διαδηλώσεις να πυκνώνουν, οι συζητήσεις να φουντώνουν. Πολιτικές νεολαίες και ομάδες πρωτοστατούν, αλλά και διαγκωνίζονται για “την γραμμή”, οργανώνουν τη σύγκρουση ή ακολουθούν το αυθόρμητο σε μια διαλεκτική σχέση που παίρνει εκρηκτική δυναμική.

Η σύγκρουση ξεκινάει από το Πανεπιστήμιο και τις συνθήκες διαβίωσης των φοιτητών, κατεβαίνει στους δρόμους και πολιτικοποιείται γρήγορα, καθώς γίνεται συνείδηση ότι χωρίς το γκρέμισμα της χούντας δεν αλλάζει τίποτε στον τόπο. Μάχες για την πολιτική πλατφόρμα, κόντρες για την τακτική του κινήματος, αλλά όλοι μαζί στη σύγκρουση στους δρόμους, στη Νομική και τους πανεπιστημιακούς χώρους. Η είδηση ότι γίνονται επεισόδια στο Πολυτεχνείο -χωρίς να συμβαίνει κάτι τέτοιο- φέρνει χιλιάδες φοιτητές στο προαύλιο. Οδηγεί στην κατάληψη υπακούοντας στο αυθόρμητο και πάλι μέσα από συγκρούσεις αλλά τελικά και με τη συμμετοχή όλων. Με την υποδειγματική οργάνωση της ζωής μέσα στο χώρο. Με τις επιτροπές που ενώνουν και οργανώνουν τις κινήσεις στο χώρο. Το κύμα συμπαράστασης που ξεπερνάει τα όρια των φοιτητών, η μετατροπή των δρόμων σε ανθρωποχειμάρρους που διαδηλώνουν κατά της χούντας, λειτουργούν πάνω και πέρα από προβλέψεις. Η δημοκρατία του αμφιθεάτρου επιτρέπει ακόμη και συζητήσεις για το χαρακτήρα της... επανάστασης που μόλις άρχιζε, οι αυταπάτες οπλίζουν με μεγαλύτερη μαχητικότητα, το αυθόρμητο παρασέρνει τακτικές και στρατηγικές και οδηγεί στην τελική σύγκρουση.

Και ήρθαν τα δακρυγόνα για να διαλύσουν τις αυταπάτες, οι ριπές των πυροβόλων όπλων να υπενθυμίσουν το σκληρό και αδίστακτο της χούντας, οι ερπύστριες να ενταφιάσουν το μεγάλο όνειρο ανατροπής της χούντας μέσα από την εξέγερση.

Θάνατος, πανικός, αγωνία και στη συνέχεια πάλι σιωπή. Με τις οργανώσεις να δέχονται ισχυρά πλήγματα, τα κολαστήρια να γεμίζουν με φοιτητές και πολίτες. Αλλά με τη χούντα κλονισμένη στη συνείδηση των πολιτών και με ένα κύμα αλληλεγγύης σε όλο τον κόσμο. Το έγκλημα στην Κύπρο ήταν και η τελευταία πράξη του δράματος που έζησε η χώρα για 7 χρόνια. Επιτάχυνε την κατάρρευση και την επιστροφή στον κοινοβουλευτισμό. Ο κύκλος της Μεταπολίτευσης άνοιξε με καταλύτη την εξέγερση του Πολυτεχνείου και σήμερα αναρωτιόμαστε αν... έκλεισε ή όχι.

Το Πολυτεχνείο παραδόθηκε στην ιστορία. Η οποία, κάποια στιγμή, θα σταθεί μπροστά για να κάνει τις αποτιμήσεις της. Προσπερνώντας τις οποιοσδήποτε σκοπιμότητες, τις προσπάθειες αμαύρωσης μιας από τις πιο λαμπρές σελίδες της νεολαίας και τη “μουσειοποίηση” της “ψυχής” του μέσα από την προσπάθεια οικειοποίησης και δικαίωσης πολιτικών δυνάμεων στο διηνεκές.

"Ελευθερία" 17 Νοεμβρίου 2008

Ημέρες μνήμης για τη γενιά του Πολυτεχνείου

Γράφει ένας
αυτόπτης μάρτυς

Η μέρες μνήμης για τη γενιά που ονομάστηκε του Πολυτεχνείου. Κατά πως διάβασα σε κάποιο από τα αφιερώματα των ημερών “ήταν και η τελευταία που ρισκάρισε τη ζωή της για την ελευθερία”. Εξόχως τιμητική αλλά και ακριβής η

έκφραση, αποτυπώνει μια πραγματικότητα η οποία κάθε χρόνο γίνεται αντικείμενο στρέβλωσης, πολιτικής αντιπαράθεσης και χυδαιοτήτων στα πανεπιστήμια. Κανένας δεν φανταζόταν ότι εκείνες οι στιγμές του αυθόρμητου ξεσηκωμού χιλιάδων νέων ανθρώπων που επέδειξαν “άγνοια κινδύνου”, θα τροφοδοτούσαν στο μέλλον άγονες προσπάθειες πολιτικής οικειοποίησης και παραγωγής μηνυμάτων στο πλαίσιο της γραμμής των κομμάτων. Το “αυθόρμητο” ασφαλώς δεν αποκλείει το πολιτικό. Και το φοιτητικό κίνημα ξεκινώντας από την καθημερινότητα των πανεπιστημίων και των συνθηκών ζωής είχε προχωρήσει σε έντονη πολιτικοποίηση των αιτημάτων, έδειχνε μια ριζοσπαστική δυναμική κόντρα στη χούντα των συνταγματαρχών και τους πάτρωνές της.

Προηγήθηκαν μεγάλα γεγονότα όπως η κατάληψη της Νομικής το Φλεβάρη του '73, ενώ η “προθέρμανση” για την νέα χρονιά είχε ξεκινήσει με τη μεγάλη διαδήλωση κατά του πραξικοπήματος στη Χιλή. Τα πανεπιστήμια “έβραζαν”, οι τοπικοί φοιτητικοί σύλλογοι (μαζί και ο δικός μας πλέον) είχαν γίνει εργαστήρια πολιτικών ιδεών και εστίες αντίστασης. Όλα έδειχναν ότι αργά ή γρήγορα θα γινόταν κάτι μεγάλο. Ήταν μια αίσθηση που γεννιόταν από την πορεία των πραγμάτων και τη διαρκή μαζικοποίηση αντιστασιακών οργανώσεων και συλλόγων. Οι οργανώσεις έδιναν τη μάχη της επιρροής και η διαφορετικότητα των προσεγγίσεων αποτυπωνόταν στα αμφιθέατρα και τις πολύωρες συνελεύσεις.

Δεν χρειαζόταν τίποτε περισσότερο από έναν καταλύτη ο οποίος θα πολλαπλασίαζε την αναπτυσσόμενη δυναμική του κινήματος. Και αυτός “βρέθηκε” στις 14 Νοέμβρη: Οι φοιτητές του Πολυτεχνείου αποφασίζουν αποχή, στη συνέλευση των φοιτητών της Νομικής φθάνει η φήμη ότι πέφτει ξύλο στο Πολυτεχνείο, μια μεγάλη διαδήλωση με σημαίες και τραγούδια κατεβαίνει τη Σόλωνος για συμπαράσταση. Η φήμη διατρέχει αμφιθέατρα

και εργαστήρια, στο Πολυτεχνείο φθάνουν ενισχύσεις από όλες τις σχολές και κάποια στιγμή πέφτει η ιδέα της κατάληψης. Εκεί είχαν τελειώσει (ή για την ακρίβεια αρχίσει) όλα. Οι περί στρατηγικής του κινήματος συζητήσεις των στελεχών αντιστασιακών οργανώσεων υπερφαλαγγίζονται από τον αυθορμητισμό των συγκεντρωμένων που κατά έναν τρόπο επιβάλλουν την κατάληψη. Ο νεραντζοπόλεμος με τις αστυνομικές δυνάμεις που περικύκλωσαν το προαύλιο του Πολυτεχνείου ανεβάζει την... αδρεναλίνη. Ο κόσμος σε λεωφορεία και τρόλεϊ πληροφορείται τα γεγονότα και μεταφέρει στις γειτονίες της Αθήνας τις πληροφορίες για την κατάληψη. Πρώτη φορά στη διάρκεια της χούντας οι πολίτες αφήφουν τη χούντα και τους κινδύνους της. Μέσα στη μέρα ήρθε και ο ερασιτεχνικός σταθμός του Πολυτεχνείου για να πληροφορήσει το λεκανοπέδιο για τον ξεσηκωμό, να καλέσει σε συμμετοχή και συμπαράσταση, να εκπέμψει τραγούδια της αντίστασης που θερμαίνουν τις καρδιές των ανθρώπων.

Η κατάσταση πλέον ξεφεύγει από τα συνήθη πλαίσια, το Πολυτεχνείο γεμίζει κόσμο, πολλοί άλλοι σπεύδουν για βοήθεια μεταφέροντας τρόφιμα και ό,τι άλλο ήταν αναγκαίο για την περίσταση. Η ζωή οργανώνεται με τη διανομή τροφίμων και τη δημιουργία ομάδων περιφρούρησης της κατάστασης με “σκοπιές” στις πύλες και την προσπάθεια να δημιουργηθεί ένα δίκτυο υποστήριξης. Οι συνελύσεις διαδέχονται η μια την άλλη, οι συζητήσεις περί τακτικής δίνουν και παίρνουν, στα πηγαδάκια δίνονται μάχες για το “χαρακτήρα της επανάστασης”.

Με δεδομένα όλα αυτά, η απαγκίστρωση γίνεται όλο και περισσότερο δύσκολη. Αυθορμητισμός, άγνοια κινδύνου, αποφασιστικότητα είναι στοιχεία που υπερφαλαγγίζουν τις φωνές της λογικής και οδηγούν με μαθηματική ακρίβεια στη μετωπική σύγκρουση. Θα ξεκινήσει το απόγευμα στις 16 Νοέμβρη όταν η Αθήνα συγκλονίζεται από

διαδηλώσεις. Ήταν Παρασκευή και η χούντα δεν ήθελε επ' ουδενί να παραμείνει η εστία αντίστασης και την Κυριακή, φοβούμενη ότι μπορούσε να χάσει τον έλεγχο της κατάστασης καθώς θα πολλαπλασιάζονταν οι συγκεντρωμένοι.

Στο Πολυτεχνείο φθάνουν οι πρώτοι τραυματίες από σφαίρες ενώ ταυτόχρονα αρχίζει ο βομβαρδισμός με δακρυγόνα που σκάνε μέσα στους συγκεντρωμένους που προσπαθούν να προφυλαχτούν. Η κατάσταση γίνεται αποπνικτική, επιστρατεύονται φίλτρα τσιγάρων στη μύτη και βαζελίνη για τα μάτια προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι συνέπειες του βομβαρδισμού. Η κατάσταση όμως γίνεται όλο και περισσότερο δύσκολη, τα νέφη των χημικών πυκνώνουν, ακούγονται οι πρώτοι πυροβολισμοί μόλις αρχίζει να σουρουπώνει. Συνειδητοποιείται πλέον ότι δεν υπάρχει περίπτωση απαγκίστρωσης και διαφυγής. Όλοι περιμένουν την ώρα της σύγκρουσης, πολλοί ελπίζουν ότι κάποιος χέρι θα μπορούσε να σταματήσει το σχεδιαζόμενο έγκλημα.

Ματαίως: Το τανκ κάνει την εμφάνιση στο στενό απέναντι από την πύλη του Πολυτεχνείου, οι ερπύστριες στριγκλίζουν δαιμονισμένα πάνω στην άσφαλτο, οι προβολείς κάνουν τη νύχτα ημέρα και οι πυροβολισμοί συμπληρώνουν την εφιαλτική ατμόσφαιρα. Κάποια στιγμή τη νύχτα δίνεται το σύνθημα, το τανκ ξεκινά και γκρεμίζει την πόρτα μαζί με τους φοιτητές που βρίσκονταν πάνω σε αυτή. Οι στρατιωτικοί εισβάλλουν με τα όπλα στα χέρια, κάποιοι φοιτητές υποχωρούν προς το αμφιθέατρο της Αρχιτεκτονικής, άλλοι επιχειρούν την έξοδο από την Πατησίων, στρατιώτες σπάζουν την πόρτα της Στουρνάρη και βοηθούν στον απεγκλωβισμό πολλών. Πάνοπλοι αστυνομικοί δέρνουν, συλλαμβάνουν και πυροβολούν, η ευρύτερη περιοχή του Πολυτεχνείου και ειδικά προς τα Εξάρχεια μετατρέπεται σε πεδίο μάχης ενόπλων με άοπλους. Οι ταράτσες, οι σκάλες και τα υπόγεια των

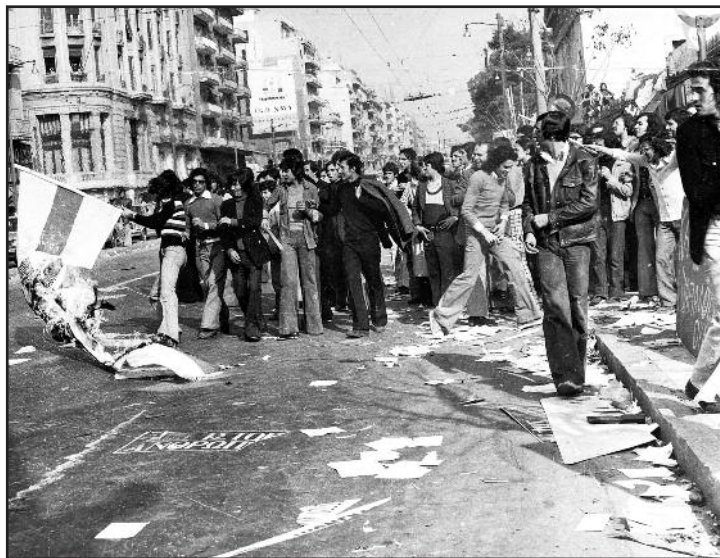
πολυκατοικιών γεμίζουν φοιτητές. Πολλοί στέκονται τυχεροί γιατί οι θυρωροί δεν ανοίγουν στους αστυνομικούς ή τους περιθάλπουν ένοικοι των διαμερισμάτων.

Τα τρανζιστοράκια πληροφορούν τους αποκλεισμένους ότι επιβλήθηκε στρατιωτικός νόμος. Με το ξημέρωμα αρχίζουν να κυκλοφορούν τα πρώτα λεωφορεία. Κάποιοι ανιχνεύουν ελεύθερο έδαφος, οι εγκλωβισμένοι αρχίζουν να απομακρύνονται σιγά-σιγά για να αντικρίσουν την Αθήνα σε εμπόλεμη κατάσταση με τα τανκς στους δρόμους, τους ένοπλους στρατιωτικούς και αστυνομικούς, το ρημαδιό από τη ρίψη δακρυγόνων, την επέλαση των τανκς και τις επιθέσεις με τις αύρες.

Μια μεγάλη στιγμή της νεώτερης ιστορίας είχε πάρει τέλος, σημαδεύοντας βαθιά τη χούντα και δημιουργώντας τις πολιτικές συνθήκες κατάρρευσης. Ηρθε μερικούς μήνες αργότερα κάτω από το βάρος του εγκλήματος στην Κύπρο και άνοιξε τον μεγάλο κύκλο της Μεταπολίτευσης τον οποίο ψάχνουμε σήμερα να βρούμε αν... έκλεισε ή συνεχίζεται. Έχουν γραφτεί πολλά -και θα συνεχίζουν να γράφονται- για τη γενιά του Πολυτεχνείου και το ρόλο της στη σύγχρονη πολιτική (και όχι μόνον) πραγματικότητα. Η αλήθεια είναι ότι οι αυθεντικές στιγμές της εξέγερσης δεν έχουν καμία σχέση με την ετήσια διαμάχη για το “μήνυμα”, άλλωστε και τότε οι διαφορετικές δυνάμεις είχαν και διαφορετικά μηνύματα τα οποία στην πράξη ουδέποτε ομογενοποιήθηκαν. Πολύ περισσότερο αυτές οι στιγμές δεν έχουν καμία σχέση με το ξύλο που παίζουν οι παρατάξεις στα πανεπιστήμια, ακόμη και μέσα στο Πολυτεχνείο κατά την διάρκεια των εκδηλώσεων. Κακέκτυπα μιας εποχής φορτισμένης πολιτικά, απαξιώνουν μια μεγάλη στιγμή της νεώτερης ιστορίας μας, που γράφτηκε με αίμα, αγώνα και αγωνία. Αυτή είναι και η πολιτική υποθήκη που δεν χωράει σε κομματικές πολιτικές, γιατί φθάνει πολύ πέρα από αυτές. Γιατί το Πολυτεχνείο είναι δημιούργημα των απλών ανθρώπων και όχι αποτέ-

λεσμα πολιτικού σχεδιασμού από κόμματα και οργανώσεις, που υπήρχαν, έδρασαν, έπαιξαν τεράστιο ρόλο και δεν υπάρχει κανένας λόγος να αδικούνται από εκείνους που διαχειρίζονται σήμερα τις τύχες των πολιτικών υποκειμένων.

“Ελευθερία” 17 Νοεμβρίου 2009

*Στο εργαστήριο Αναλυτικής Χημείας,
λίγες ημέρες πριν την εξέγερση
του Πολυτεχνείου*

**ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΜΕΣΣΗΝΙΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
«Ο ΝΕΣΤΩΡ»**

Την 10-8-73 πραγματοποιήθη έκτακτος Γεν. Συνέλευσις των Μεσσηνίων Φοιτητών με θέματα ημερησίας διατάξεως οργανωτικά. Αύτη στηριχθείσα στο άρθρο 94 του Αστικού Κώδικος έπαισε των καθηόντων του τόν αντιπρόεδρο Καρακαϊβό Παναγιώτη. Κατά τας επανοληθήσασας συμπληρωματικές αρχαιρείσας εξελέγησαν δ' εισηγητής και τὰ δύο άναπληρωματικά μέλη του Δ. Σ. Ούτω ή σύνθεσις του Δ. Σ. έχει ώς ακολούθως :

Γκάργκουλας Άντ. πρόεδρος, Βρυώνης Ίω. αντιπρόεδρος, Φωτόπουλος Δημ. γεν. γραμματεύς, Τσαπαλλής Νικ. ταμίας, Κουράκος Νικ. εισηγητής, Μπιτσάνης Ήλ. α' άναπληρωματικός, Μαρμάκης Ίω. β' άναπληρωματικός.

Κατ' άπόφασιν τής γεν. Συνελεύσεως άπαντα τὰ μέχρι του δε έγγεγραμμένου μέλη άποχρεώνονται μέχρις 31/10/73 άπως προσκομίσουν εις τόν σύλλογον άπευθύνους δηλώσεις διεπιληρούν τὰ όπό του άρθρου 6 του καταστατικού όριζόμενα ήτοι διατηρούν εις τήν φοιτητικήν Ιδιότητα κα' κατάγονται εκ Μεσσηνίας άλλως αύτο δικαιώς διαγράφονται του συλλόγου.

Εξεδόθησαν δε τὰ ακόλουθα ψηφίσματα :

α) Ή Γεν. Συνέλευσις του Σ. Μ.Φ. διαμορτώνεται διά τή σύλληψη και επί 3μηνον κράτηση φοιτητών μεταξύ τών όποιων και μέλη του Συλλόγου μας χωρίς νά τούς έχει άποδοθή κατηγορία και ζητᾶ τήν άμειση άπόλυση τους.

β) Ή γενική συνέλευση των Μεσσηνίων φοιτητών έκπρότζει τήν άμέριστη συμπαράστασή τής στους συναδέλφους του Πατριστημιου Πατρών που δικάζονται σ'αύτς τίς ήμέρες.

γ) Στόν άξιό άκαδημ. Ινδ.μας δάσκαλο κ. Ν. Άθανασιάδη που διδάσκει σ'αύτς τίς ήμέρες στο έκτακτο Στρατοδικείο Άθηνών γιά τήν συμπαράστασή του στους φοιτητάς, έφου κρατήθηκε επί δύο μήνες προφυλακισμένος, οι Μεσσηνιοί φοιτητάς βρίσκονται δίπλα του σ'ις δύο σκολας σ'αύτς στιγμές.

Διά τού Δ.Σ.

**Ο Πρόεδρος
ΓΚΑΡΓΚΟΥΛΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
Ο Γεν. Γραμματέας
ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ**

**ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
«Ο ΝΕΣΤΩΡ»**

ΠΡΟΕΚΛΗΞΙΣ

Καλοδυναί τὰ μέλη του Συλλόγου Μεσσηνίων φοιτητών «Ο ΝΕΣΤΩΡ» εις έκτακτον γενικην συνέλευσιν τήν 9ην τρέχοντος και ώραν 6ην άπογευματινήν εις τήν αίθουσαν τής Λαϊκής Σχολής με θέμα : «Οργανωτικά ζητήματα του Συλλόγου».

Έν περιπτώσει μη έπιτεύξεως άπαρτίας ή Συνελεύσεως θά πραγματοποιηθή τήν έπομένην ήμέραν, εις τήν αύτην αίθουσαν, τήν αύτην ώραν και με τού ίδιον θέμα.

**Έν Καλαμάτα τή 4-8-72
(Έκ του Συλλόγου)**

Στις 10
Αυγούστου
1973 οι
αντιδικτατορικοί φοιτητές
κερδίζουν την
πλειοψηφία
στο Σύλλογο
Μεσσηνίων
Φοιτητών και
στις 28 Οκτωβρίου ανακοινώνεται ένα
ακόμη βήμα.

(Τα δημοσιεύματα από το "Θάρρος")

**Ο Σύλλογος
Μεσσηνίων Φοιτητών**

Μετά τήν τελευταία άνομιόβροση του, τού δικαστικού συμβούλιου του Συλλόγου Μεσσηνίων Φοιτητών διανομορή ώς έξης : Πρόεδρος Δημ. Φωτόπουλος, αντιπρόεδρος Νικ. Τσαπαλλής, γεν. γραμματέας Νικ. Κουράκος, ταμίας Ήλ. Μπιτσάνης, εισηγητής Ίωάν. Βουώνης, Άναπληρωματικός Ίωάν. Μαρμάκης.

Σέ άνακοίνωσή του ο Σύλλογος άνηφέρει ότι με βάση τήν άπόφαση τής γενικής συνέλεύσεως τής 10-8-73 σχετικά με τήν εκκαθάρση του καταλόγου μελών καθόρισται τὰ μέλη τού όπαρόντος μέχρι 31-10-73 άπευθύνους δηλώσει ότι πληρούν τὰ όριζόμενα όπό τού καταστατικό γιά τούς όρους έγγραφής τους, διαφρασε κα διαγράφονται ούτοδινείσας άπό τόν Σύλλογο. Ο Σύλλογος στελεάζεται στήν όδό Σολωμού 61 (α' όροφος) μαζί με τούς συλλόγους Κορινθίων, Πατριών, Ήλειών και Άρκαδίων, άπ' όπου μπουρούν νά περουν τὰ μέλη και βάς και ά επιθυμούντες νά έγγραφούν, καθημερινά 7-9 μ.μ.

Ο Σύλλογος κινεί τούς νεοεισοχθέντες Μεσσηνιους φοιτητές νά βάλουν σ' άσπρή μισή του γιά νά βελτηθούν στήν έκτακτων προβλημάτων που έ' αντιματώπουν με τήν εισοδή τους στο Πανεπιστήμιο.

ΕΝΑΣ ΜΗΝΑΣ ΠΕΡΑΣΕ.....

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

"Ψυχή-παιδιά-έλευθερία". Μία κραυγή απόγονων της ελληνικής νεότητας που συγκλονίζει αλόωτηρη την Ελλάδα. Μία κραυγή που εξαπλώνει την Ελλάδα μαζί από 33 και πλέον χρόνια Αιθιοπία και Έτσι οι ανθεμικά το καθενός των ανταρσιαρχικών και των πατριωτών των Αμερικανών. Τό συγκρίνοντα το Αμερικανικό Ιμπεριαλιστικό κράτος στην Ελλάδα λέει. Η περιπλοκή οι το μεταναστασιακό και η ενεργητικότητα -απεινή- τους - κρίση κίνηση το πρόβλημα της Ελλάδας είναι η περιπλοκή. Η οικονομία της Ελλάδας, παρά το κρίσιμα διεθνή οικονομία και οικονομία Παπαδοπούλου, περί οικονομία ενδυστα, θρ/σεσες σε μέρα σε ακαία κλάση. Το Ιστορικό της Ελλάδας στη ζωή Ιόνου και Έχρησις μονοστασιακού φορέα, η άποψη αρμόδια και ένωση. Θρή παιδία, η και η διακρίση των οικονομικών από αντιστασιακή

λιμοποίηση. Αλλά μόνο όρμος οι μία ζώνη να μετρησή να επιμήκη μία άνοιχτοι έκδηλων. Ένα άλλο σημαντικό σημείο είναι η μετέδραση εθνικών μεταστροφών στην Ελλάδα και από τους άποψη τους. Ήταν γνωστό ότι οι σημερινά τα έθνη οι φοιτητές και μέλη τα πολλά τα κεί ηταν φέιγμα και είχαν σιωπή να διεγείρουν τους μετέδραση και των φοιτητών. Το άποψη τους τα τα έθνη τους μετακίνησε στην Αθήνα, όταν ξεκίνησε ως άποψη τους βρήκαν το θάνατο και πολλοί τραυματίστηκαν. Το γεγονός είναι επιμελημένο ε' Ιωαννίνων και σε προσπαθήσει να ανακαταστήσει. Για αυτό χρειαζόταν προσοχή, μηδέν προσοχή ενόψει άποψη. Ας κάνουμε κηρύγμα στους νεύρη το θάνατο του πατριώτη

ΑΘΗΝΑ 17 του Δεκέμβρη '73.

1.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ
ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟ - ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ.

Στό διέσκεπη και μεσαίθησε από τα παλαιά γεγονό-
τα ως εις 14 τών Νοέμβρη, οί φοιτητές ανανεώνασαμεν και έσοίμα-
σαν τών περηνό τους έργων. Τά γεγονότα όμοι τών Νοέμβρη έφραν μετ'
άνακείτωση μέν εις φοιτητικήν αίσιν που είναι αντίπετα τών προμηρασιακών
ένεργειών τής Διομήτισης πανύστα. Όπως οί φοιτητές στην Έλλάδα είναι
εί Λορμυνοία, τών γενικώ Λαϊκώ - Γενική - έργων, έτσι και οί φοιτητικούς
ένοχούς ήταν εί Λορμυνοία, τής φοιτητικής επαίνασασιν. Μειζι έλδύλαση
έταξει σεκόιν, τήρην έπαρσίσημε κα τούτου ένοχούς εωείσ φοιτητές. Τά
εωείσ Ιουονικήτους συνάσει τών έλληνομνήσιασ ήσαν μετ' ένωπόριματ επ-
απαίρηση και άνύδουη - ωσα τών γενικώ τους - γινεί τή κατατικήν σεκόιν
τους. Όλο σεκόιν οί ένοχούς που έβγιναν τή παραμίμη απόνη ήσαν νόσοι. Τό
ώλο νόρισησ τώσ εί γίνη και με εί φοιτητικούς, χωρίς σωτήριο γινεί έλλέσησ.

.....

Όσοι ειναι οι λειπ τω πρόβλημα. Η λέση ήσαν και εν κρημη. Όπως
αλοήρητα έβγινε από εί δικηδοσεί/α τής γ.ε. εί προσδιορισμός τής
ήμερομηνιάς ένοχών. Χαρακτηριστική είχε πώ εί εί εί εί εί εί
έχει τή διάταγμα και εί εί εί εί εί εί εί εί εί εί εί εί εί εί εί εί
πικατακτη μέσοισ σπουδακώς. Τήρου όμωσ μετ' εί δόληση τούτου
τώ ετος γινεί τή ανέρισηση. Άμεσα μιντωροισήθησαν οί φοιτητές
και έπορεύισαν εν δόλιν τίν έτήνησε τους εωείσ γρηόλον εν κρημη-
τοιως παράγοντες που πίεσαν εί μπορούν εν κρημησειω ένδρη πι-
ρειάτερο, μετ' ότα νό διάταγμα τής φοιτητές. και εί άνάτησησ δόλη-
τε. Τά γεγονότα τών ποδωκεαυτίον Τεαίτασιν κα έπαντε εχέδια τών
επίλλητ πρόεδρον και υ αντέροπον τών - ήν είχε. Έβδισαν σω-
έλληνομνήσ λέω εί
έπί εί
και κατά εί
και κατά εί

ΑΘΗΝΑ 20 τών Δεκέμβρη '43

Περιεχόμενα

Σαράντα χρόνια.....	7
Κατάθεση ψυχής.....	11
• Ένας μήνας πέρασε... - Σκέψεις και αναμνήσεις.....	13
• Σκέψεις πάνω στο φοιτητικό συνδικαλισμό - Ιδεολογικά ρεύματα.....	27
Σαράντα χρόνια χωρισμένα στη μέση.....	33
• Ένας από τις χιλιάδες του Πολυτεχνείου.....	35
• 25 χρόνια μετά... ..	45
• Μνήμη Πολυτεχνείου	48
• Ημέρες μνήμης για τη γενιά του Πολυτεχνείου	51
Χειρόγραφα, Δημοσιεύσεις και Φωτογραφίες.....	57

ΓΙΑ 3^ο ΜΕΡΑ ΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΑΤΕΧΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΑΣ

Και στην πόλη 500 φοιτητές
απεργάζονται στο πανεπιστήμιο

ΗΒΡΑΩΝΙΑ

Νεκροί και τραυματίες
κατά τις συγκρούσεις μεταξύ 'Αρμάτων

ΑΡΜΑΤΑ ΜΑΧΗΣ ΕΖΩΣΑΝ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Εξέλιξη των γεγονότων
στη Δεληράτση

ΕΠΕΝΕΒΗΣΑΝ ΑΡΜΑΤΑ ΜΑΧΗΣ

ΠΙΘΑΝΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΕΒΡΑΩΝΙΑ

Προσδόκως αιματηρές συγκρούσεις
με όραμα αποδοσίτων και πολιτών
1 ΝΕΚΡΟΙ ΚΑΙ 130 ΤΡΑΥΜΑΤΙΕΣ

ΤΑΣ ΠΡΟΤΑΣ ΑΥΓΙΝΑΣ ΠΡΑΣ ΣΗΜΕΡΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΤΑ ΤΑΝΚΕ ΚΑΤΕΣΤΕΙΡΑΝ ΤΗΝ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΝ ΑΝΑΡΧΙΑ

ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ

ΕΞΟΡΗ «ΜΑΧΗ» ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Απεπιθεβαριστοί φησιν περί δυο νεκρών
δεκάδες οι τραυλιτισθεντες εκατέρωθεν

Και η Πολυτεχνική
απελευθερώθηκε
υπό 2000 φοιτητών

ΤΟ ΒΗΜΑ

Κατά την διάρκεια των διαδηλώσεων
20 ΟΙ ΜΕΡΙΚΑΝΟΙ
ΣΤΟ Κ

